

Znanje, stavovi i prakse roditelja iz sjevernih opština u odnosu na predškolsko obrazovanje

Decembar 2014

- **Lokacija:** Crna Gora
- **Trajanje prikupljanja podataka:** 23. novembar – 23. decembar
- **Uzorački univerzum:** Roditelji djece od 3 do 6 godina koja nisu upisana u predškolsku ustanovu a žive u opštinama na sjeveru zemlje: Pljevlja, Bijelo Polje, Mojkovac, Kolašin, Plav, Andrijevica, Berane, Rožaje, Petnjica, Gusinje, Žabljak, Šavnik and Plužine.
- **Uzorački okvir:** Podaci o broju djece 3-6 (MONSTAT) i broj djece u vrtićima (Ministarstvo obrazovanja) po opštini, podatak o pokrivenosti predškolskog obrazovanja u ruralnim i urbanim oblastima iz MICS5 istraživanja
- **Vrsta uzorka:**
 - ⇒ Izbor uzoračkih jedinica (biračka mjesta) - Jednostepeni reprezentativni stratifikovani uzorak
 - ⇒ Izbor ispitanika u okviru uzoračkih jedinica: Prigodni uzorak
- **Sample size:** 600 ispitanika:
 - ⇒ 265 roditelja djece koji žive urbanim naseljima
 - ⇒ 335 roditelja djece koji žive u ruralnim naseljima
- **Broj uzoračkih tačaka:** 200 uzoračkih tačaka (3 intervjua po uzoračkoj tački)
- **Metod prikupljanja podataka:** Intervjui „lice u lice“ u domaćinstvima ispitanika
- **Prosječno trajanje upitnika:** 30 minuta

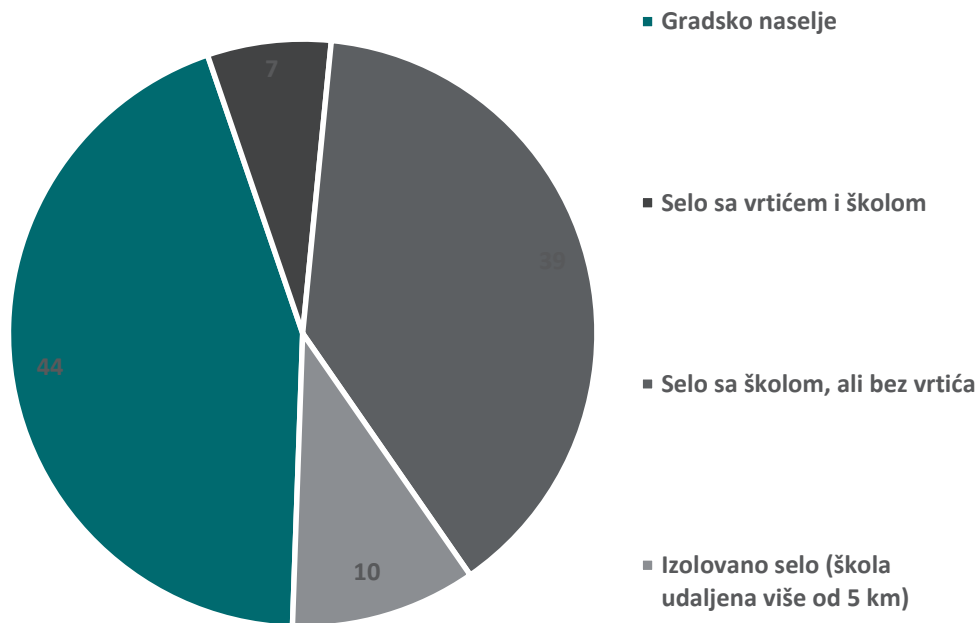
Tip naselja		Tip naselja		Tip porodice		Trenutni radni status majke		Mjesečni prihod po članu domaćinstva				Broj djece koja su u godinama u kojima mogu ići u vrtić	
Sa vrtićem	Bez vrtića	Urbano	Ruralno	Nuklearna	Multigeneracijska	Majka je zaposlena	Majka nije zaposlena	Do 50 eur	Od 51 do 100 eur	Preko 100 eur	Odbijanje	Jedno dijete	2 ili više djece
51%	49%	44%	56%	65%	35%	15%	85%	43%	34%	18%	5%	85%	15%

Dijete je pohađalo vrtić ili jaslice		Majka ili otac su pohađali vrtić/ jaslice		Raspitali su se o uslovima upisa djeteta u vrtić		Glavni razlog zbog koga djeca ne pohađaju vrtić			Spremnost da se uključe u besplatni tročasovni predškolski program		Nacionalnost			
Da	Ne	Da	Ne	Da	Ne	Objektivne prepreke	Finansijske barijere	Lični razlozi	Da	Ne	Crnogorci	Srbi	Muslimani	Ostalo
18%	82%	15%	85%	53%	47%	29%	31%	40%	92%	8%	22%	23%	46%	9%

PODACI O NASELJU

49% porodica u kojima deca ne idu u vrtić živi u ruralnim naseljima bez predškolske ustanove, međutim dostupnost osnovnih škola je znatno veća

Vrsta naselja u kojem se nalazi domaćinstvo:

Baza: Ukupna ciljna populacija

Za djecu iz ruralnih naselja koja ne idu u vrtić karakteristično je da:

Polovina živi u zbijenim, a druga polovina u razbijenim selima

Za 2/3, najbliža predškolska ustanova je udaljena više od 4 km

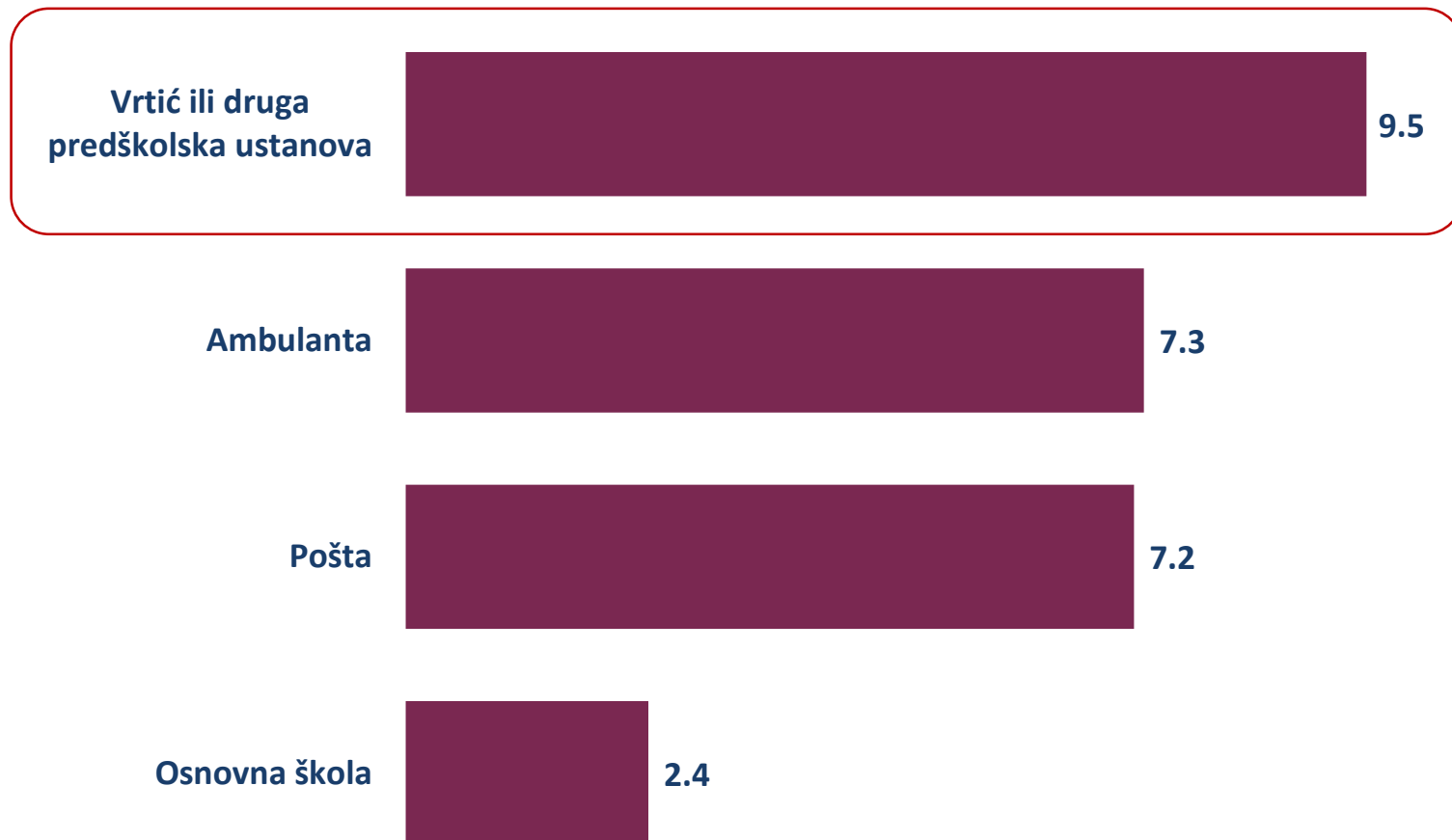
Osnovna škola je znatno dostupnija od vrtića i udaljena je manje od 4 km za 80% njih

Za 2/3 njih su najbliža ambulanta i pošta udaljene više od 4 km

Baza: ruralna naselja (56% ciljne populacije)

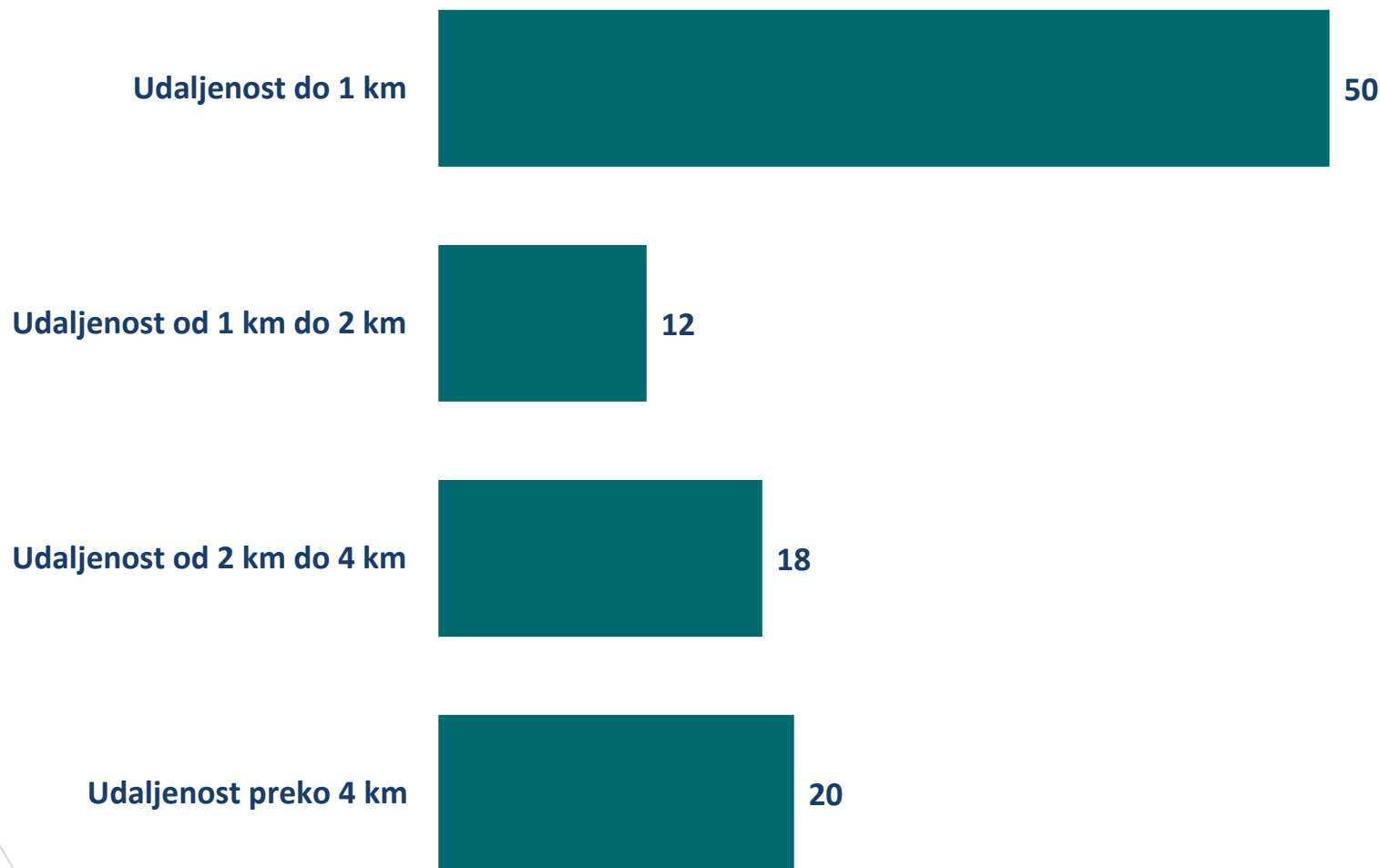
Vrtić je, u prosjeku, za djecu iz ruralnih područja koja ne idu u vrtić najudaljenija ustanova

Koliko je udaljena najbliža ustanova – u km?

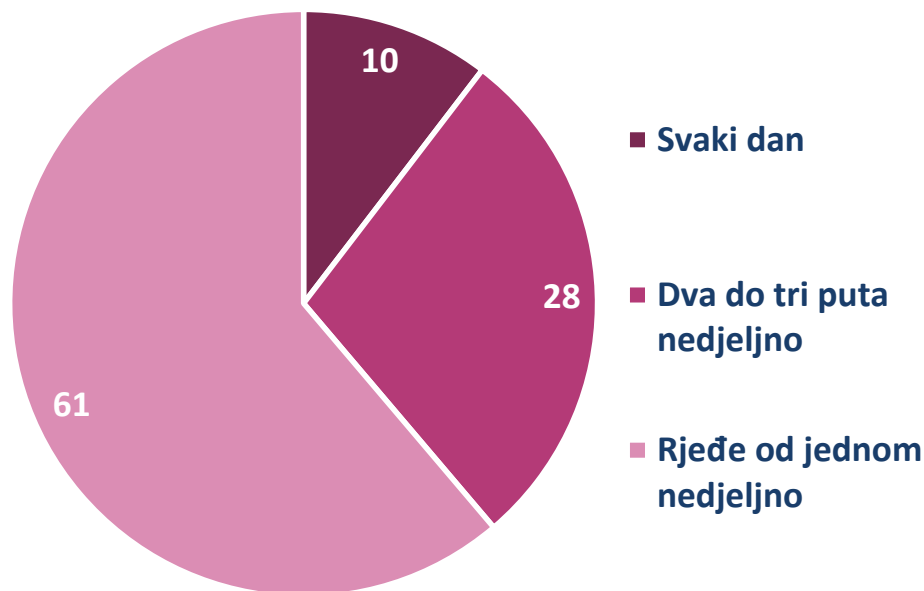
Najbliža osnovna škola je udaljena manje od 4 km za 80% ovih porodica dok je za polovinu njih najbliža škola udaljena manje od 1km

Udaljenost najbliže osnovne škole:

Većina roditelja iz rurala, skoro 2/3 u urbano naselje odlazi rjeđe nego jednom nedjeljno

Koliko često u toku jedne nedjelje idete u gradsko naselje (mjesto)?

Za 2/3 ovih ljudi učestalost posjeta gradu ne zavisi od godišnjih doba

Najčešći razlog za odlazak u grad je u svrhu kupovine osnovnih namirnica (91%), posjete ljekaru (82%), kao i obavljanje administrativnih obaveza.*

*Višestruki odgovori

U grad najčešće (74%) dolaze sopstvenim automobilom*

* Višestruki odgovori

Njih 50% nema na raspolaganju nikakav javni prevoz, a 14% ima neredovan prevoz na raspolaganju

- 49% porodica u kojima djeca ne idu u vrtić živi u ruralnim naseljima bez predškolske ustanove. **Polovinu svih ruralnih naselja u kojima žive djeca koja ne idu u vrtić (50%) čine sela čiji su stambeni objekti raštrkani.**
- **Za 1/3 (33%) ovih roditelja je najbliža predškolska ustanova udaljena više od 8 km**, a za njih 35% između 4 i 8 km. **Osnovne škole su znatno dostupnije** i one se nalaze, u 80% slučajeva, na manje od 4 km udaljenosti od domova ovih porodica. Za 2/3 njih su najbliža ambulanta (64%) i pošta (66%) udaljene više od 4 km.
- Najbliži vrtić je, u prosjeku, udaljen 9,5 km od domova ovih porodica u ruralnim predjelima, dok su osnovne škole udaljene, u prosjeku, 2,4 km.
- **Većina ovih roditelja (62%) u urbano naselje odlazi rjeđe nego jednom nedjeljno.** Njihove posete gradu uglavnom (66%) nisu uslovljene godišnjim dobima, a najčešći razlog za odlazak u grad je u svrhu kupovine osnovnih namirnica (91%), posjete ljekaru (82%), kao i obavljanje administrativnih obaveza (78%).
- Do grada ovi stanovnici ruralnih naselja najčešće dolaze sopstvenim automobilom (74%). Lokalnim prevozom se kreće njih 25%.
- **Preko ¾ nema na raspolaganju adekvatan javni prevoz:** njih 50% nema na raspolaganju nikakav javni prevoz, a 14% ima prevoz samo po potrebi. Autobus dolazi jednom dnevno u 2% slučajeva, dva puta dnevno u 13% slučajeva, za 15% ovih stanovnika sela javni prevoz dolazi 4 do 6 puta dnevno, dok se po polučasovnom intervalu lokalni autobusi kreću u svega 6% slučajeva.

OSNOVNI PODACI O DOMAĆINSTVU

Većinu porodica čine nuklearne porodice. Ipak, čak 2/3 porodica ima pet ili više članova. Dva maloljetna djeteta ima 39% porodica, dok tri ima 32% njih.

Tip domaćinstva

61%

Uža porodica

35%

Višegeneracijska

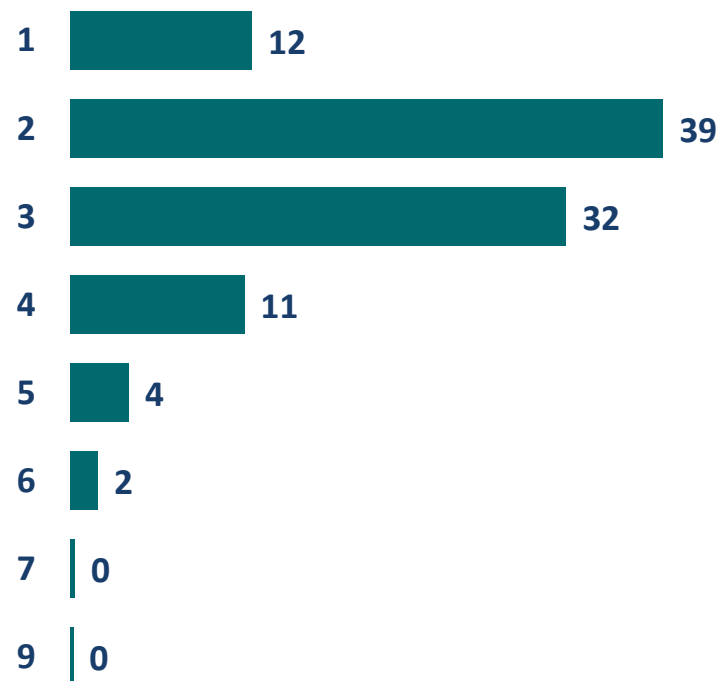
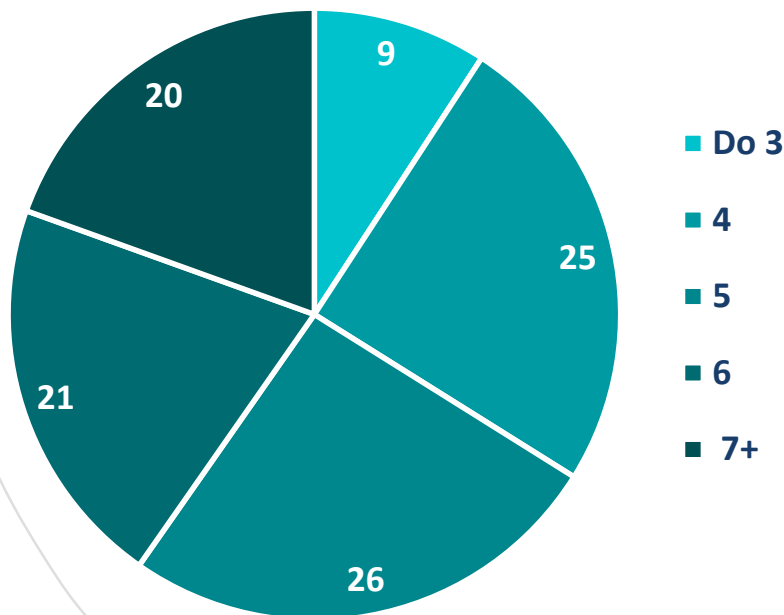

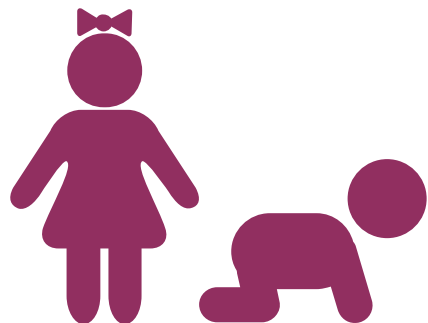
4%

Samohrani roditelj

Ukupan broj članova domaćinstva :

Broj djece mlađe od 18 godina u domaćinstvu :

**12% domaćinstava ima djecu srednjoškolskog uzrasta.
Skoro 2/3 domaćinstava ima djecu uzrasta osnovne škole.
U 32% domaćinstava žive djeca mlađa od 3 godine.**

U prosjeku onih mlađih od 18 godina ima 2,6 po domaćinstvu.

**Kada su u pitanju djeca od 18 do 3 godine, 72%
nikada nije pohađalo ni vrtić ni jaslice.**

**89% djece osnovnoškolskog uzrasta pohađa osnovnu školu.
84% djece uzrasta srednje škole zaista i pohađa srednju školu.**

Baza: Ukupna ciljna populacija

Baza: ako su djeca rođena između 1996 i 2008 (65% ciljne populacije)

Baza: ako su djeca u domaćinstvu rođena između 1996 i 2000 (14% ciljne populacije)

Baza: ako su djeca u domaćinstvu rođena između 2001 i 2008 (14% ciljne populacije)

Osim što navode da u njihovom domaćinstvu žive djeca i njihovi roditelji, preko 1/3 navodi i nekog člana familije kao stanara svog domaćinstva

Ko sve živi u Vašem domaćinstvu?

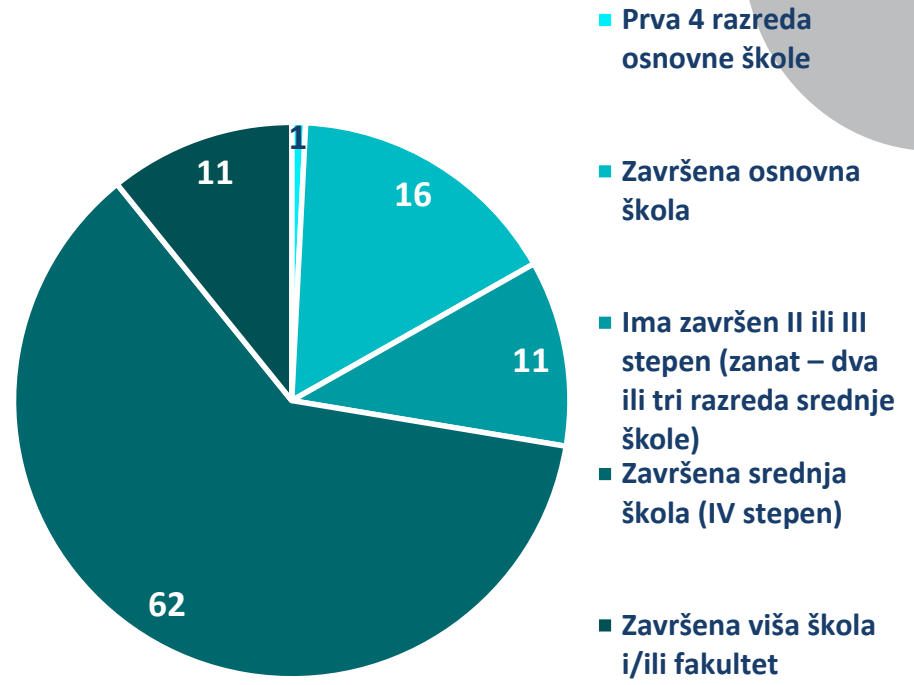
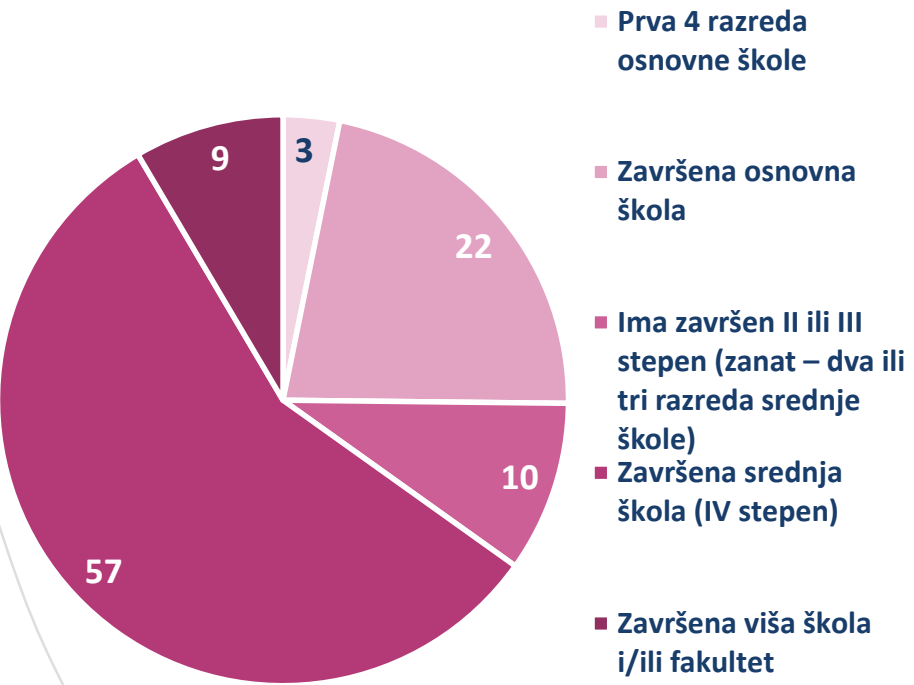
99% domaćinstava nema djecu sa smetnjama u razvoju

Skoro 2/3 majki i skoro 3/4 očeva ima završeno makar srednje obrazovanje.

U 85% slučajeva ni otac ni majka nisu pohađali vrtić.

Koja je posljednja završena škola majke djeteta/djece?

Koja je posljednja završena škola oca djeteta/djece?

Više od pola majki je nezaposleno, 30% su domaćice, a njih 10% je stalno zaposleno

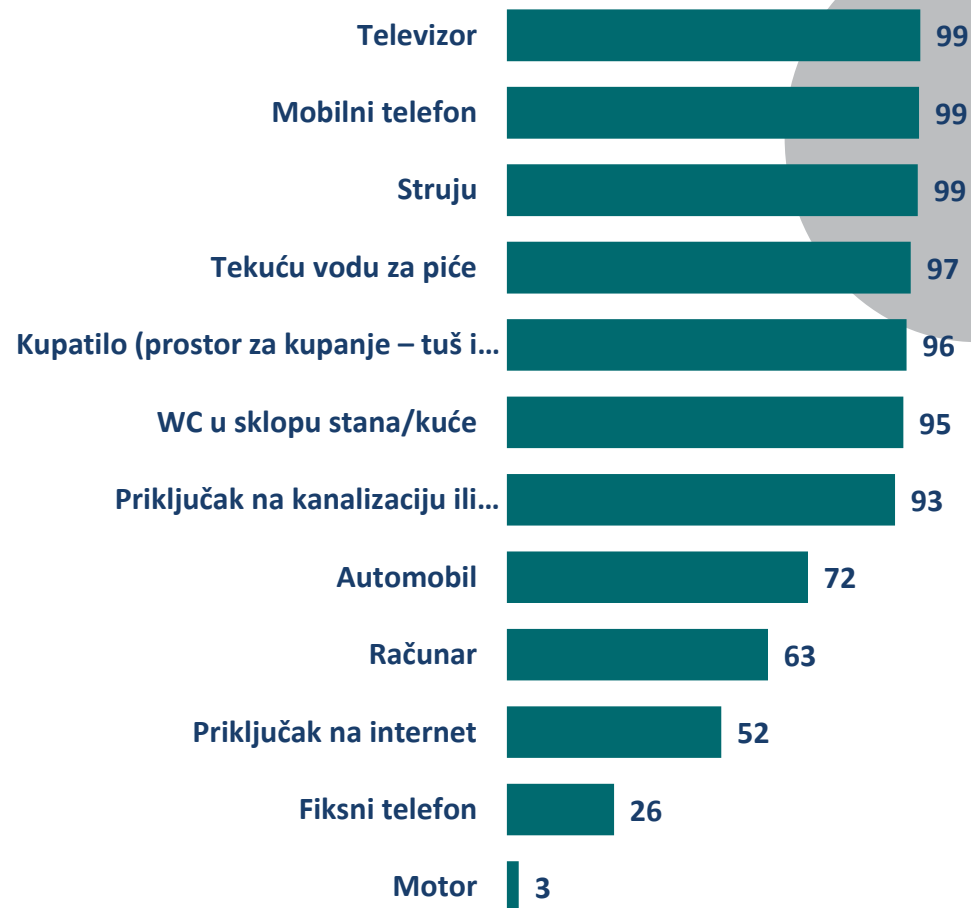
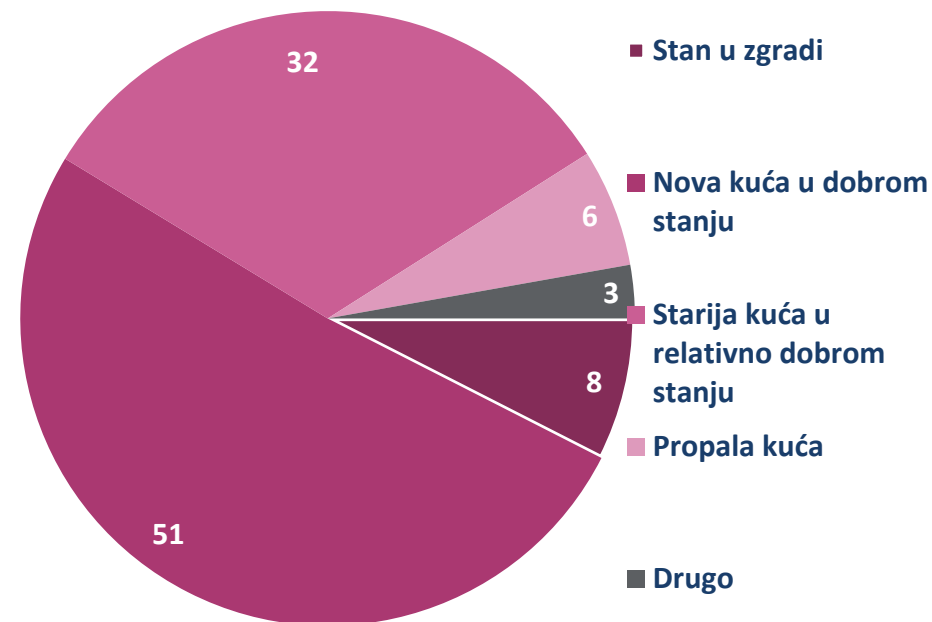
1/3 očeva je nezaposleno, dok 39% njih ima stalno zaposlenje

- Skoro 2/3 porodica (61%) su nuklearnog tipa. Ipak čak 2/3 porodica (67%) ima pet ili više članova. Više od 7 članova ima 20% porodica. Dva maloljetna djeteta ima 39% porodica, dok tri ima 32% njih. Jedno dijete ima 12% porodica.
- 12% domaćinstava ima djecu srednjoškolskog uzarsta. Skoro 2/3 domaćinstava ima djecu uzrasta za osnovnu školu. U 32% domaćinstava žive djeca koja su mlađa od 3 godine.
- U prosjeku onih mlađih od 18 godina ima 2,6 po domaćinstvu.
- **Kada su u pitanju djeca od 3 do 18 godina, 72% nikada nije pohađalo ni vrtić ni jaslice.**
- **89% djece uzrasta osnovne škole zaista i pohađa osnovnu školu. 84% dece uzrasta srednje škole pohađa srednju školu.**
- Osim što navode da u njihovom domaćinstvu žive djeca i njihovi roditelji, njih 44% navodi i nekog člana familije kao stanara svog domaćinstva
- 99% domaćinstava nema djecu sa smetnjama u razvoju, a kada ih imaju najčešće je reč o oštećenjima vida i sluha.
- **U najvećem broju slučajeva porodica sa djecom koja ne idu u vrtić (85%) ni otac ni majka nisu pohađali vrtić.** Najveći broj majki i očeva ima osnovno i srednje obrazovanje. Kada je zaposlenje u pitanju, više od pola majki je nezaposleno, 30% su domaćice, a 10% je stalno zaposleno. 1/3 očeva je nezaposlena, dok 39% njih ima stalno zaposlenje

SOCIO – EKONOMSKI STATUS DOMAĆINSTVA

Većina porodica živi u stambenim objektima koji su u dobrom stanju i gotovo svi posjeduju sve osnovne uslove za život (struju, tekuću vodu, osnovne uređaje...)

Ocjena boravišta domaćinstva (na osnovu utiska anketara)

2/3 domaćinstava (66%) ima više od tri prostorije u kući

**2/3 porodica živi u kućama koje imaju površinu veću od 60 m²
(29% porodica živi u kućama većim od 90m²)**

U 58% slučajeva djeca za svoj boravak imaju odvojenu prostoriju od starijih članova domaćinstva

Bez prihoda je tokom oktobra 2014. bilo 8% porodica, dok je više od polovine njih (54%) imalo ukupne prihode manje od 350 eura

Više od pola domaćinstava (58%) ima samo jednog člana sa redovnim mjesečnim primanjima, dok njih 16% nema nikoga ko ima redovna primanja

Socijalnu pomoć odnosno materijalno obezbjeđenje porodice prima 27% porodica čija djeca ne idu u vrtić

Više od polovine pripadnika ciljane populacije (55%) smatra da su im prihodi značajno manji od prosjeka u Crnoj Gori.

29% smatra da nisu u mogućnosti da plate za sve potrebe svog djeteta. Nešto manje od polovine roditelja (46%) smatra da je u mogućnosti da plati dok 27% ne može da da jednoznačnu procjenu

- Većina porodica (83%) živi u stambenim objektima koji su u dobrom stanju, bez obzira da li su stari ili novi. U novim kućama koje su u dobrom stanju živi više od polovine porodica (51%), u starijim ali dobro očuvanim kućama živi 32%, u stanovima koji su u stambenim zgradama živi njih 8%, dok u propalim kućama živi njih 6%. **Gotovo svi posjeduju sve osnovne uslove za život (struju, tekuću vodu, kanalizaciju, kupatilo, toalet i osnovne uređaje poput televizora i mobilnog telefona). Oko 2/3 njih posjeduje računar, a više od polovine i internet konekciju. Automobil ima 72% ispitanika a motocikl 3%.**
- 2/3 porodica ima više od 3 prostorije u kući. Do 60 m² sambenog prostora na raspolaganju ima njih 34%, od 61 do 90 m² ima njih 37%, dok njih 29% ima kuće sa preko 90m². **U 58% slučajeva djeca za svoj boravak imaju odvojenu prostoriju od starijih članova domaćinstva**
- Bez prihoda je tokom oktobra 2014. bilo 8% porodica, dok je više od polovine njih (54%) imalo ukupne prihode manje od 350 eura. Više od pola domaćinstava (58%) ima samo jednog člana sa redovnim mjesečnim primanjima, dok njih 16% nema nikoga ko ima redovna primanja. Dva člana porodice redovno prihoduju u 20% slučajeva. **Socijalnu pomoć odnosno materijalno obezbjeđenje porodice prima 27% porodica čija djeca ne idu u vrtić.**
- Više od polovine pripadnika ciljane populacije (55%) smatra da su im prihodi značajno manji od prosjeka u Crnoj Gori, a 23% smatra da su im prihodi nešto ispod republičkog prosjeka. **29% smatra da nisu u mogućnosti da plate za sve potrebe svog djeteta.** Nešto manje od polovine roditelja (46%) smatra da je u mogućnosti da plati dok 27% ne može da da procjenu da li uspijevaju ili ne.

NAČIN ČUVANJA DJECE

Više od 1/3 roditelja moralo je da ostavi dijete jednom ili više puta samo duže od pola sata u toku prošle nedjelje. Rjeđe se događa da se djeca ostavljaju sa braćom/sestrama mlađim od 10 godina.

Nekada odrasli ukućani moraju da odu van kuće tokom dana (na primjer: u kupovinu, po drva,... ili iz drugih razloga) i ostave malu djecu.

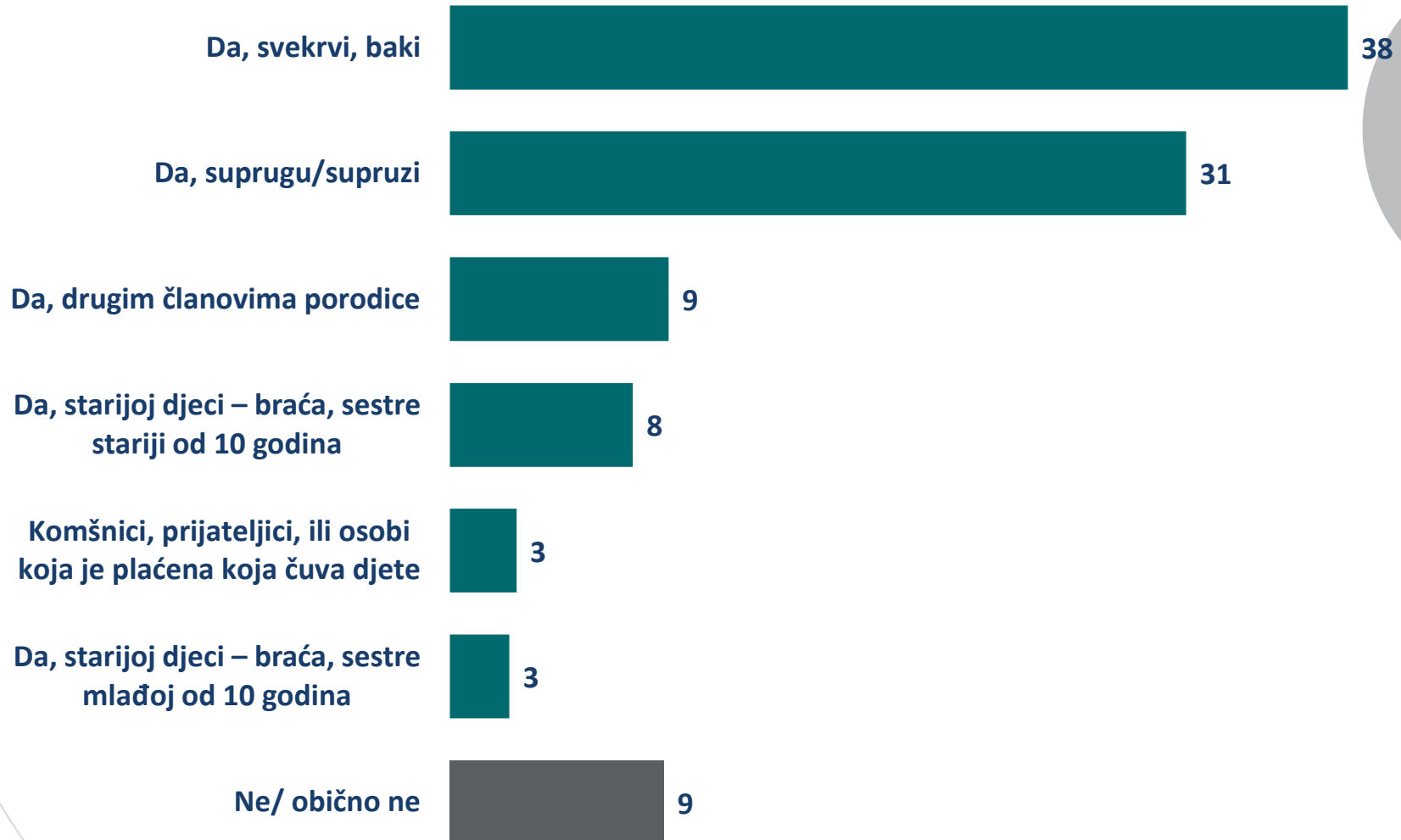
Koliko dana ste tokom protekle nedjelje morali - Da ostavite dijete samo duže od pola sata?

Koliko dana ste tokom protekle nedjelje morali - Da ostavite dijete da ga čuva drugo dijete iz domaćinstva mlađe od 10 godina duže od pola sata?

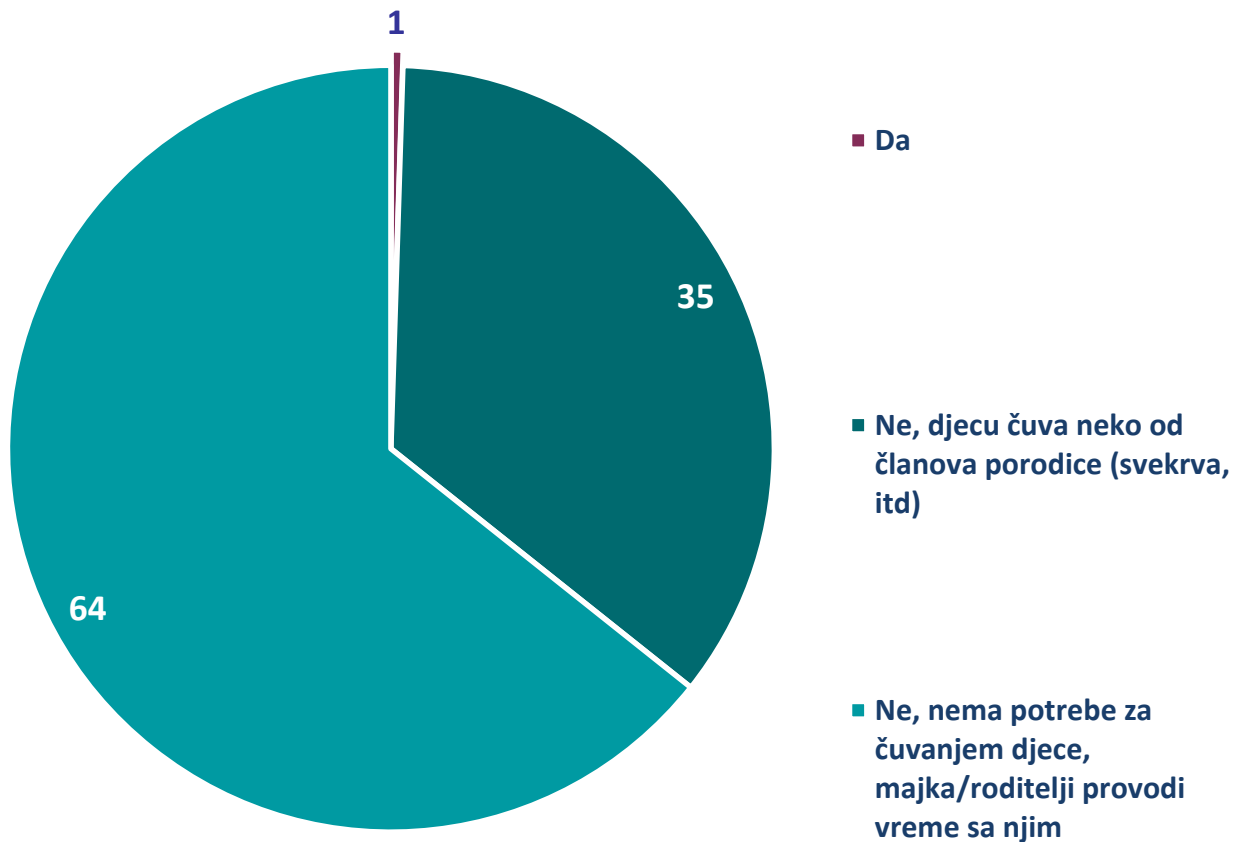
Osobe koje se navode kao najčešća ispomoć u ovakvim situacijama su na prvom mjestu bake, pa supružnik

Kada morate da odete van kuće tokom dana na duže od sat vremena da li imate kome da ostavite svoje dijete na čuvanje?

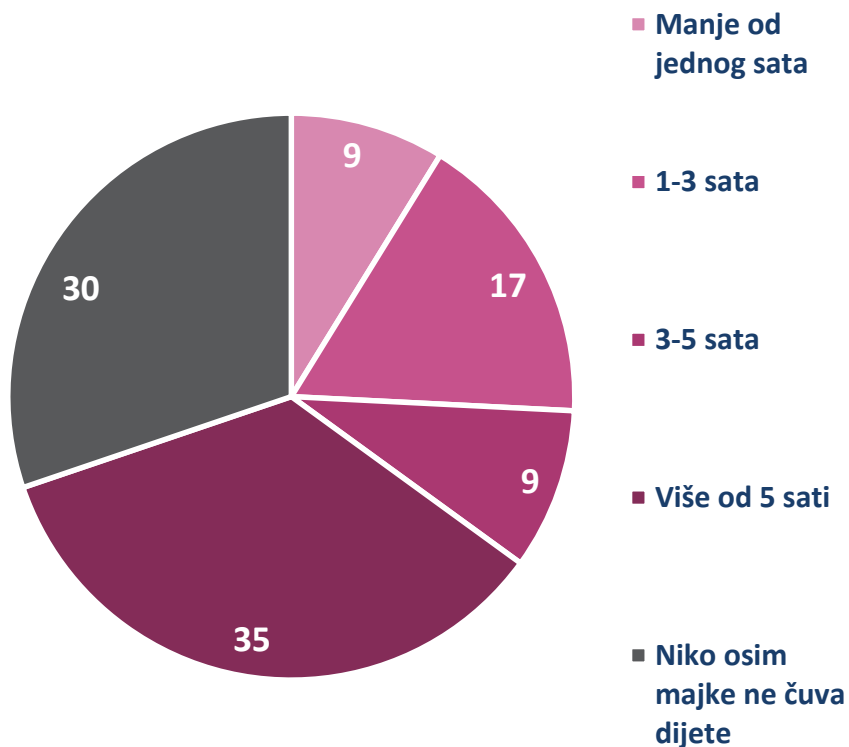
Gotovo niko od roditelja čija djeca ne idu u vrtić ne plaća neku drugu osobu da čuva dijete, a u 1/3 slučajeva ga čuva član porodice.

Da li plaćate nekoj osobi za čuvanje Vašeg djeteta/djece?

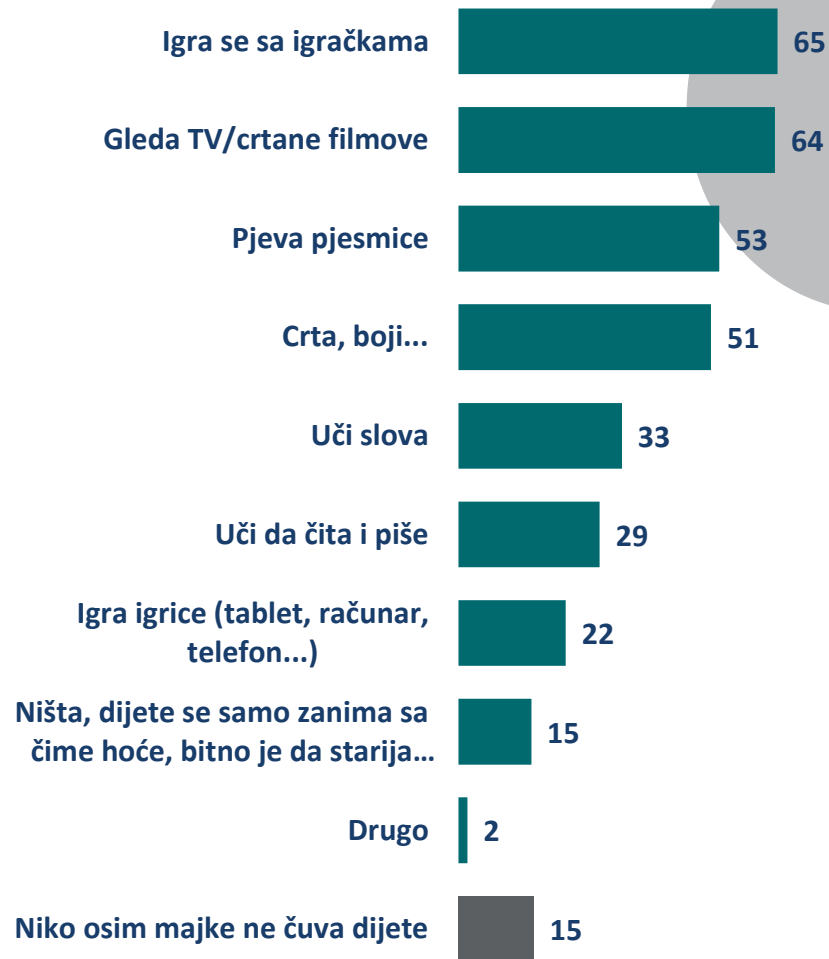

Ako neko čuva djecu, najčešće to čini 5 ili više časova dnevno i za to vrijeme se dijete uglavnom igra sa igračkama, gleda crtane filmove, pjeva pjesmice i crta.

Koliko ta osoba provodi vremena sa djetetom dnevno?

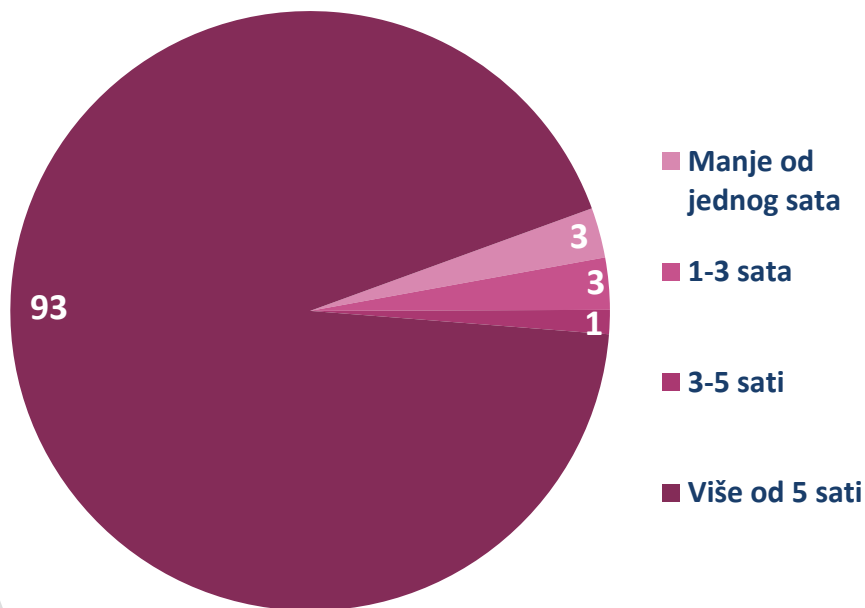
Šta dijete radi sa ovom osobom?

Višestruki odgovori

Majke izjavljuju da sa svojom djecom aktivno provode više od 5 sati dnevno i za to vrijeme se dijete gotovo uvijek igra sa igračkama, gleda crtane filmove, crta i pjeva pjesmice

Koliko vremena majka aktivno provodi u interakciji sa djetetom tokom jednog dana?

Šta radi sa majkom?

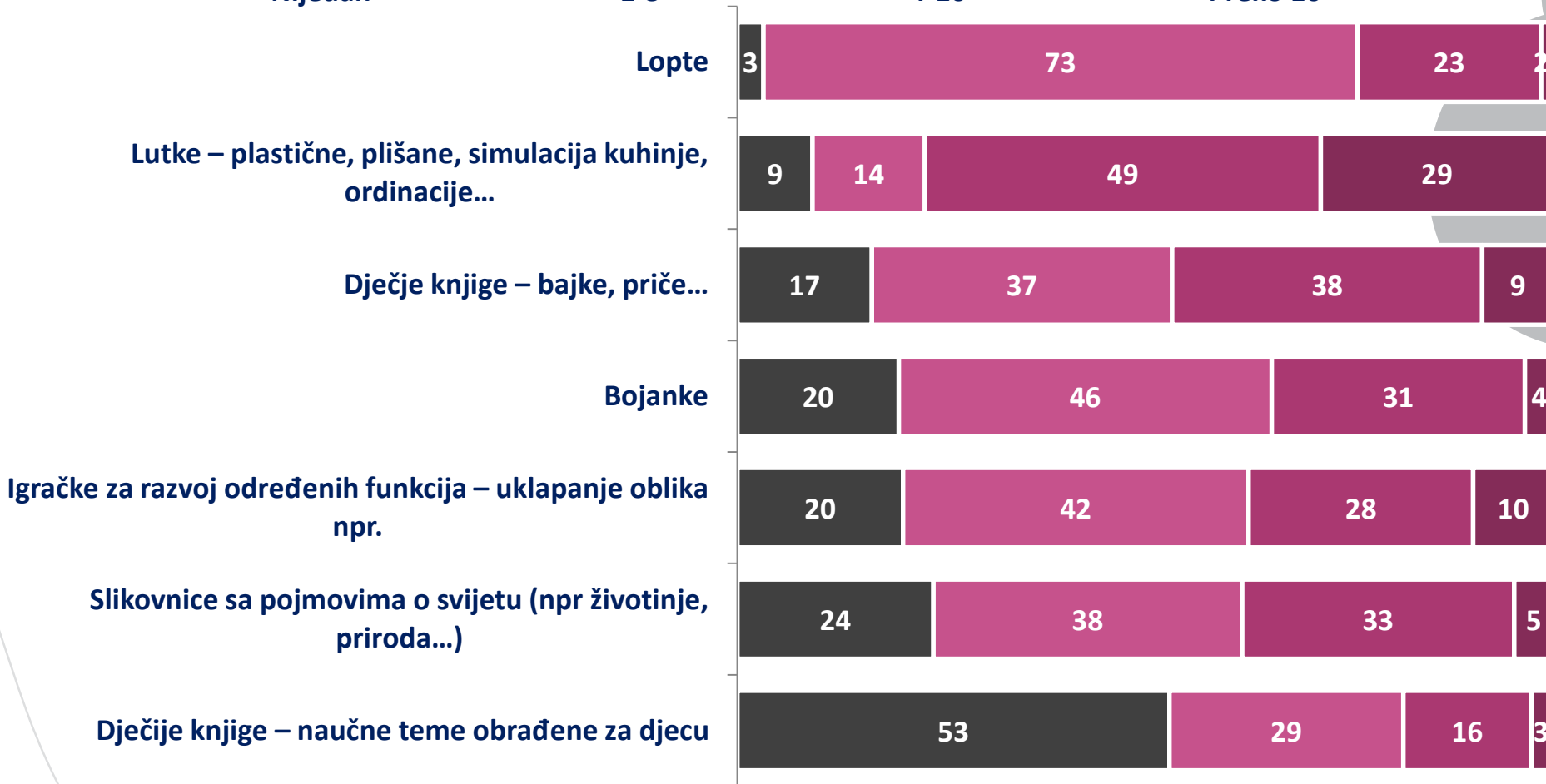

Višestruki odgovori

Lutke i lopte posjeduje najveći broj djece, dok ih najmanje ima plastelin/glinu i knjige u kojima su naučne teme prilagođene djeci

Možete li mi reći koliko sledećih stvari imate u domaćinstvu za dijete od 3-5 godina?

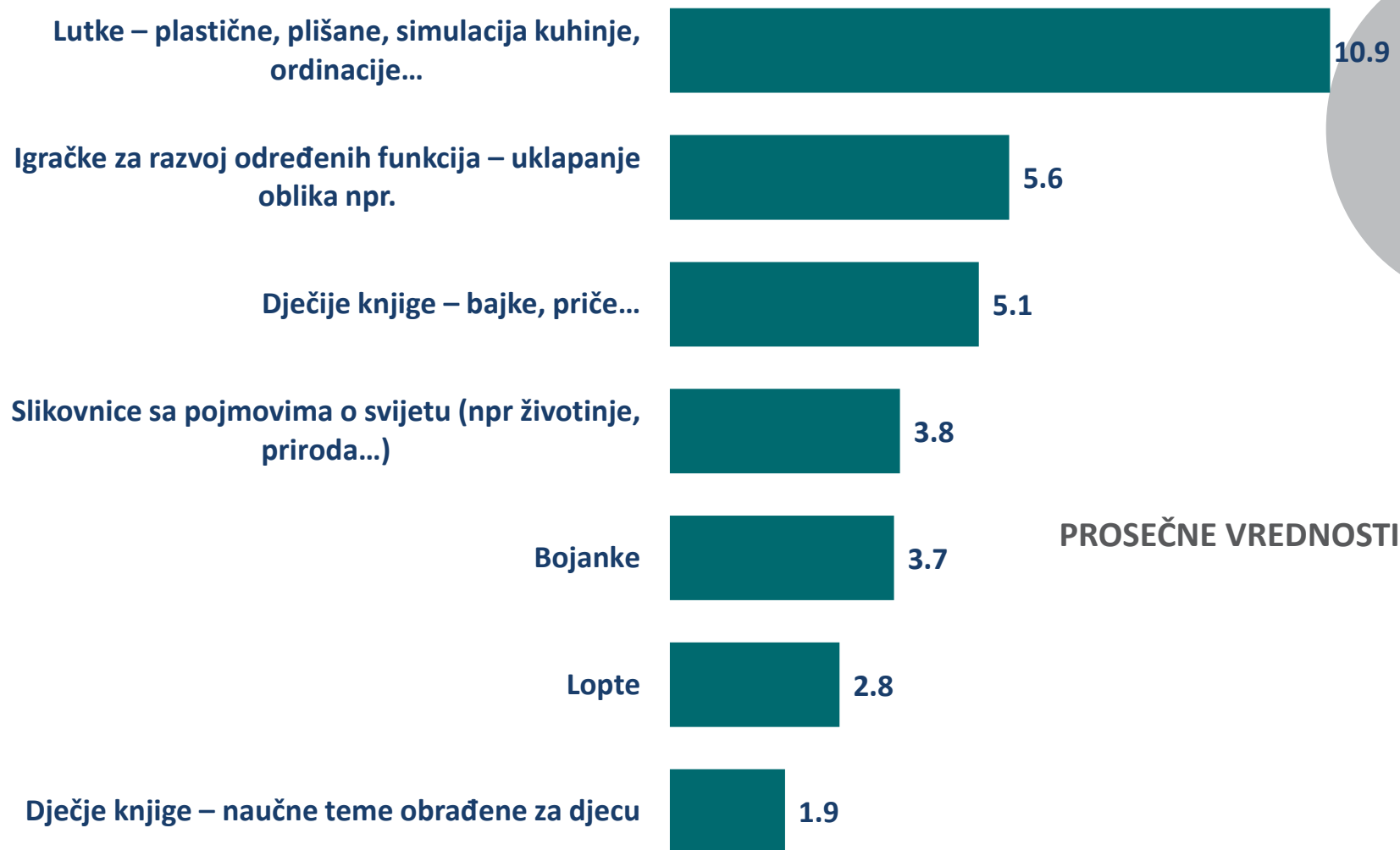
■ Nijedan ■ 1-3 ■ 4-10 ■ Preko 10

Glinu/plastelin nema 61% djece, a 1 ili dva komada ima njih 36%

U prosjeku, u domaćinstvima je najveći broj lutaka i igračaka za igranje uloga, poput kuhinje, doktorskog kompleta. Najmanji je broj knjiga u kojima su naučne teme adaptirane za djecu, ali i lopti koje posjeduje skoro svako domaćinstvo ali ne u velikom broju

Možete li mi reći koliko sledećih stvari imate u domaćinstvu za dijete od 3-5 godina?

- **Više od 1/3 roditelja moralo je da ostavi dijete jednom ili više puta samo duže od pola sata u toku prošle nedjelje.** Svakodnevno ostavlja dijete samo kod kuće 6% roditelja i to su značajno češće od prosjeka oni roditelji koji žive u ruralnim sredinama i oni u čijim naseljima nema vrtića.
- **Djecu ni jednom nije ostavljalo pod nadzorom siblinga koji ima manje od 10 godina čak 89% roditelja,** dok ih svaki dan na ovaj način ostavlja njih 5% i to su značajno češće od prosjeka oni koji navode objektivne prepreke kao razlog zbog koga im dijete nije upisano u vrtić. Kada moraju da ostave dijete kod kuće, obično ga ostavljaju pod nadzorom supružnika (31%) ili bake (38%).
- **Gotovo niko od roditelja čija djeca ne idu u vrtić (99%) ne plaća neku drugu osobu da čuva dijete, u 35% slučajeva to čini neki član porodice. Ako neko čuva djecu, u 35% slučajeva to čini 5 ili više časova dnevno.** Dijete, dok je sa tom osobom uglavnom provodi vrijeme tako što se igra sa igračkama (65%), gleda crtane filmove (64%), pjeva pjesmice (53%) i crta (51%). Dijete značajno češće igra video igrice kod onih sa najvišim prihodima.
- **Gotovo sve majke (93%) izjavljuju da sa svojom djecom aktivno provode više od 5 sati dnevno i za to vrijeme se dijete gotovo uvijek igra sa igračkama (94%), gleda crtane filmove (92%), crta (88%) i pjeva pjesmice (86%).** Kod onih koji dijete ne šalju u vrtić iz ličnih razloga značajno češće dijete igra video igrice provodeći vrijeme sa majkom.
- **Lutke i lopte posjeduje najveći broj djece dok ih najmanje ima plastelin/glinu i knjige u kojima su naučne teme prilagođene djeci.** Slična je slika predmeta sa kojima se djeca od 3 do 5 godina igraju i kad pogledamo prosječan broj ovih predmeta u domaćinstvu, s time što, iako gotovo svi posjeduju lopte, nemaju ih u velikom broju.

**ZNANJE O DJEČIJEM
RAZVOJU I
RODITELJSKE PRAKSE
UNAPREĐIVANJA
RAZVOJA**

Roditelji djece koja ne idu u vrtić procjenjuju da se njihova djeca dobro razvijaju prije svega na osnovu parametara fizičkog razvoja

Kako znate da se dijete ovog uzrasta dobro razvija - i fizički i mentalno?

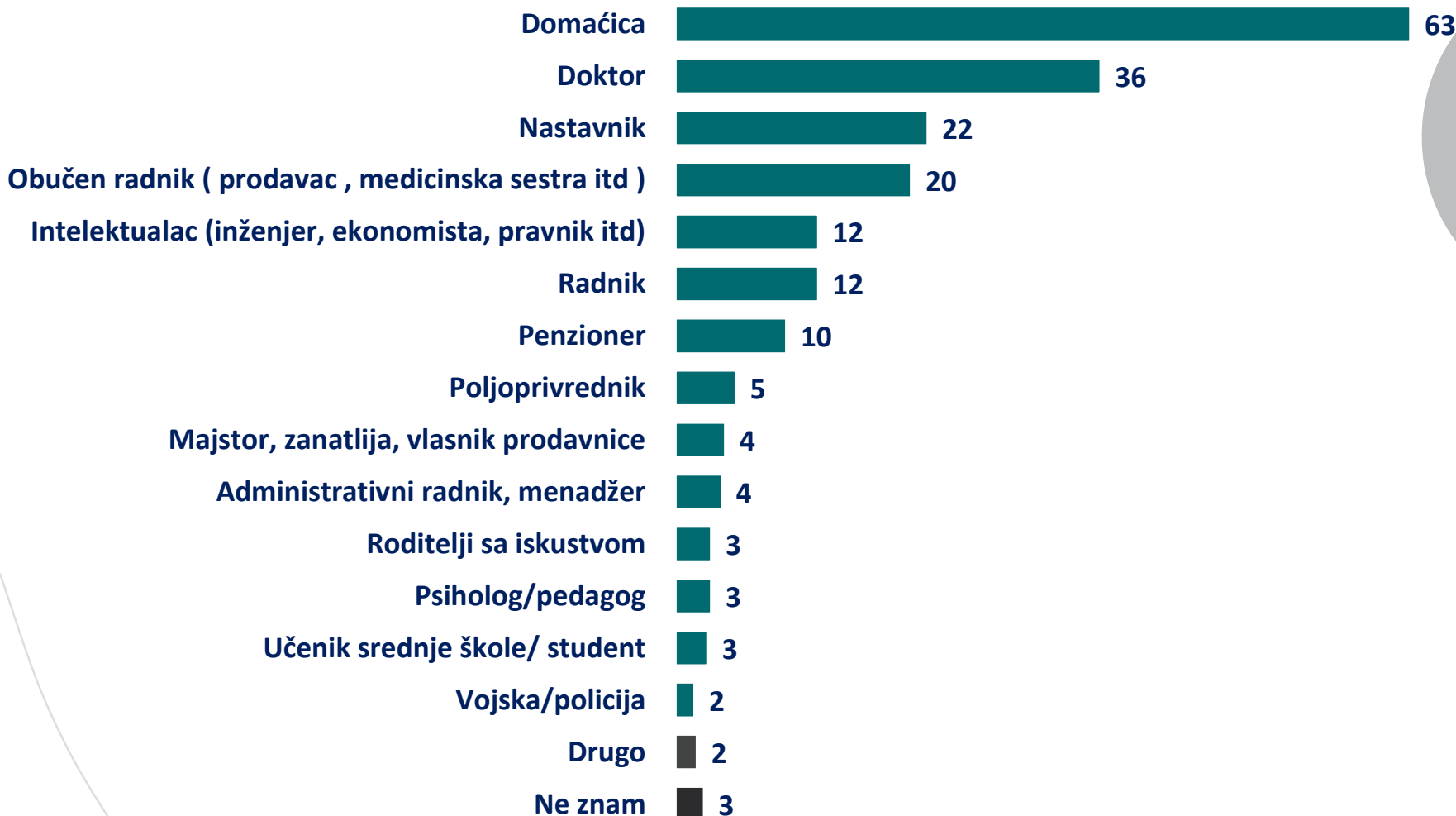
Najveći broj roditelja je informacije o dječijem razvoju dobilo od medicinskih radnika, a zatim od starijih žena u porodici

Gdje se informišete o dječijem razvoju, odnosno, kada bi dijete trebalo da počne nešto da radi, na primjer: kada bi trebalo da samostalno sjedi, progovori, prohoda...?

... A savjetodavci koji nisu aktivni medicinski radnici su najčešće bile osobe koje su po zanimanju domaćice

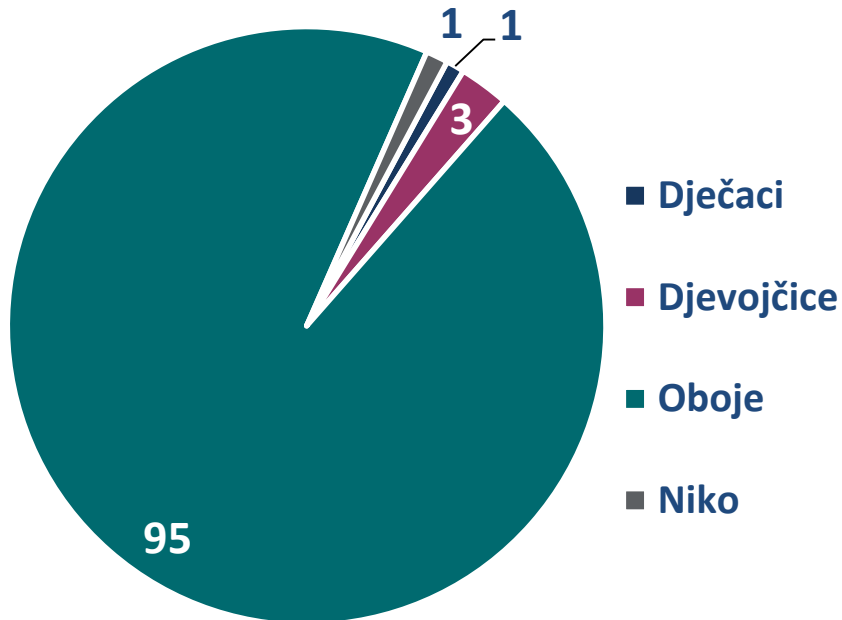
Šta su te osobe po zanimanju?

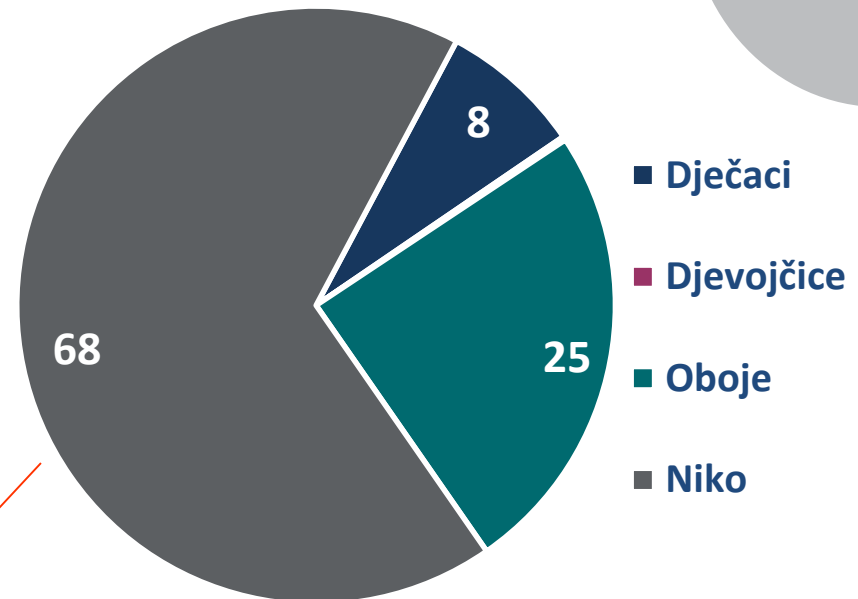
Višestruki odgovori; Baza: oni koji su saznali o dječijem razvoju o godinama kad bi dijete trebalo da počne nešto da radi od starijih članova domaćinstva ili od prijatelja, poznanika koji imaju djecu (57% ciljane populacije)

Roditelji smatraju da se jednaka pažnja treba posvetiti djeci oba pola. 2/3 je protiv fizičkog kažnjavanja djece. Ipak 1/3 roditelja koja bi fizički kaznila dijete i od njih ¼ smatra da dječake treba više fizički kažnjavati.

Kome roditelji treba da posvete više pažnje?

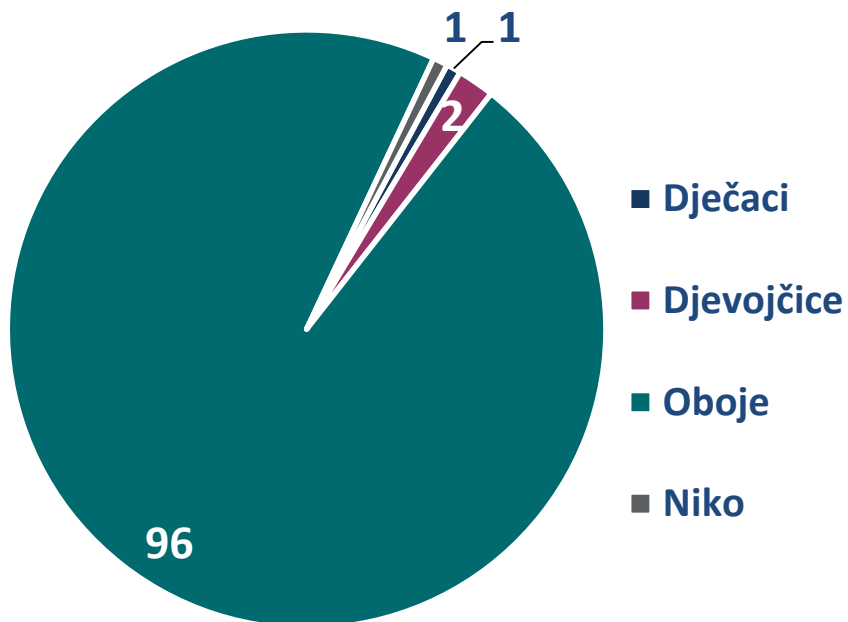
Ko treba više da se fizički kažnjava (da se čuše, klepi)?

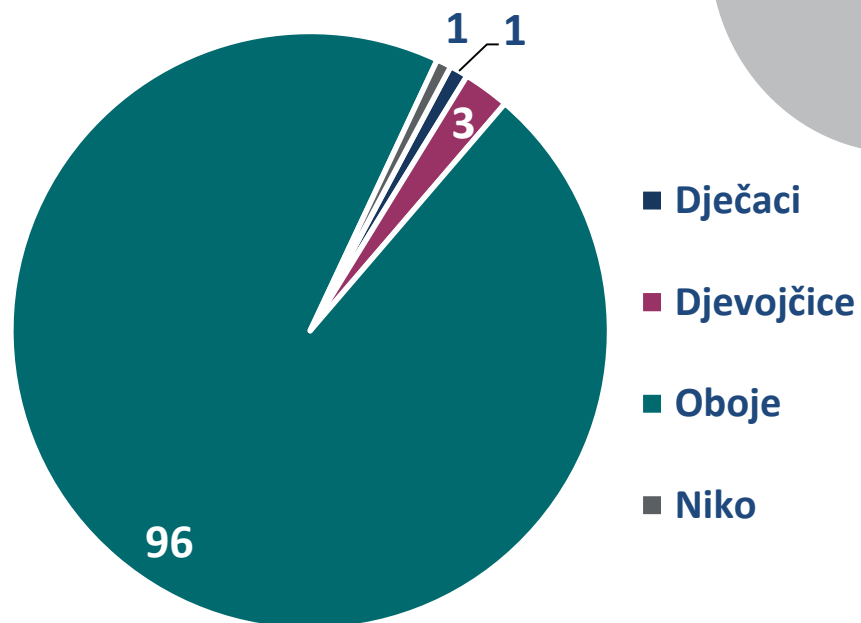
Većina roditelja je protiv fizičkog kažnjavanja djece

... Roditelji smatraju da djeca oba pola imaju jednake koristi od predškolskih aktivnosti i od pohađanja škole.

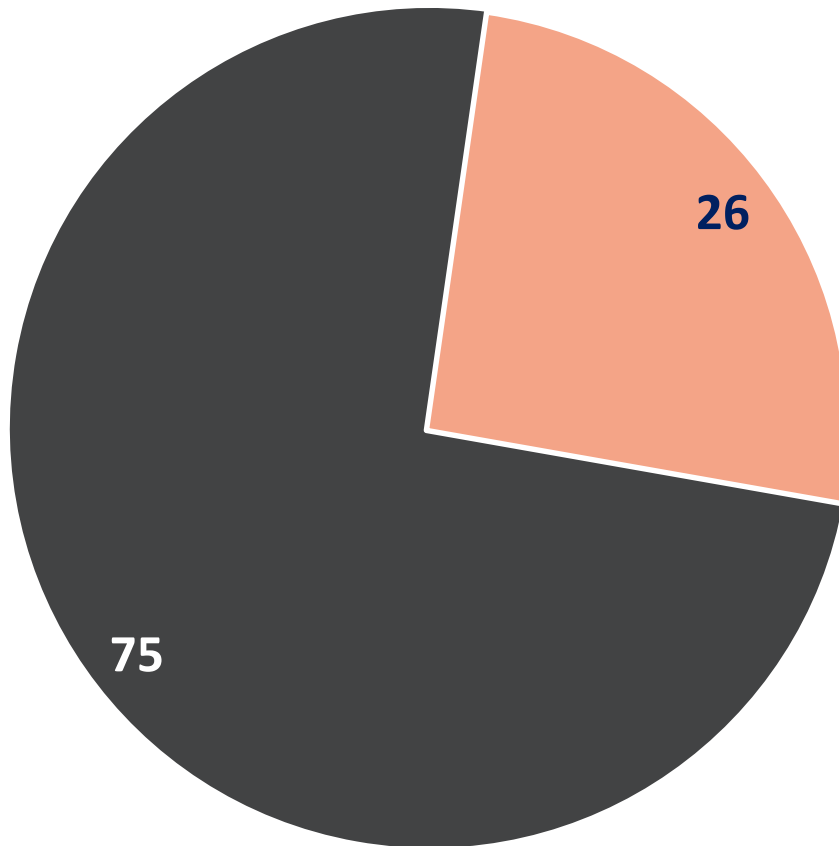
Ko ima više koristi od toga da prije škole učestvuje u grupnim aktivnostima gdje se uče razne stvari?

Ko ima više koristi od pohađanja škole?

Većina roditelja se slaže da je djeci za pravilan razvoj potrebno što više podsticaja iz sredine i što više podrške odraslih. Ipak, nije zanemarljiv procenat roditelja koji smatraju da djeca treba da počnu da uče tek kad krenu u školu, čak $\frac{1}{4}$ dijeli ovo mišljenje.

- Djeca u ovom uzrastu se brzo razvijaju i uče i zbog toga su im je potrebno što više podsticaja iz sredine i podrške odraslih
- Djeca se u ovom periodu prirodno razvijaju i rastu, ne treba ih opterećivati učenjem i novim sadržajima, učiće kada budu krenuli u školu

Ovakve stavove potvrđuju i ilustruju podaci dobijeni putem individualnih dubinskih intervjuja sa roditeljima i vapićima

„Vidim da je dobro sposoban, nije nespretan da pada, vidim da umije. Čim je prohodao, znao je da se čuva da ne udari glavom. Vidim kako dobro pamti, kako obraća pažnju na neke stvari. To može da se zaključiti po djetetu. Kod nas nema tuče, pričom zna da mu se sve dokaže. Sve kroz priču..“

MAJKA, ruralna sredina sa vrtićem

“ [Savjetovali su] Majka, svekrva... Govorili da ne smije da sjedi od 5 mjeseci, da se ne stavlja u dubak od 6 mjeseci..”

NEZAPOSLENA MAJKA, ruralna sredina sa vrtićem

“...Trebalo je nešto više sa njim da se priča, da se radi...”

MAJKA, ruralna sredina bez vrtića

“Najčešće pitam svekrvu, pitam majku mada i oni imaju neka načela od ranije. Imam i 2 sestre starije koje imaju djecu, drugarice mi imaju stariju djecu.”

NEZAPOSLENA MAJKA, ruralna sredina sa vrtićem

“Roditelji su malo upućeni u dječiji razvoj. Mi sa mlađom grupom, vidjeli smo da djeca nisu upućena u mnogo šta. Pažnju nemaju, nemaju navike lične higijene - to su djeca od 3 godine. Nemaju strpljenja ni za šta, kao da su nervozni. “

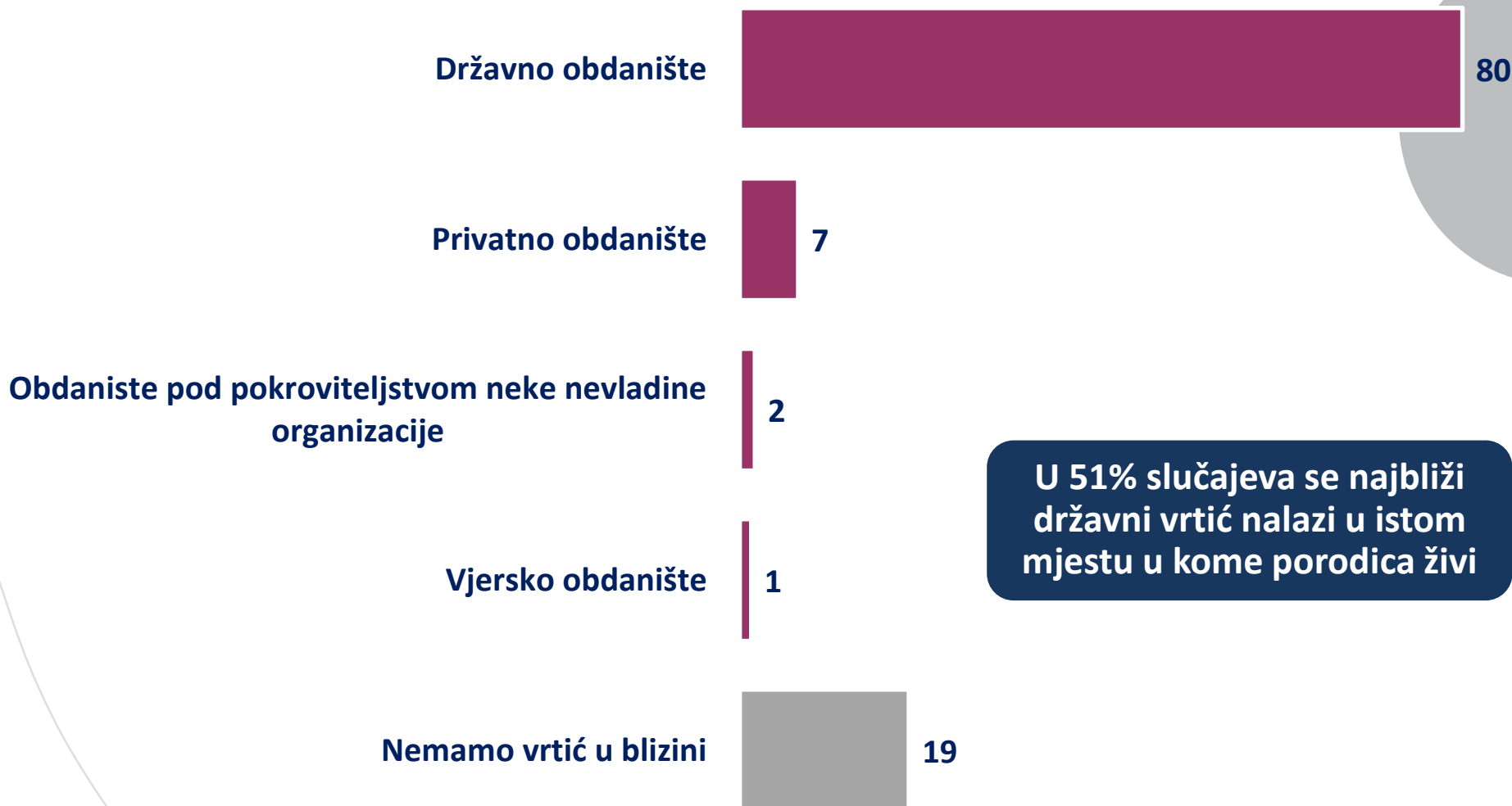
VASPITAČICA, ruralna opština

- Najčešće navođeni parametri na osnovu kojih roditelji djece koja ne idu u vrtić procjenjuju da im se djeca dobro razvijaju su oni koji ukazuju na fizički razvoj, a zatim, po učestalosti, slijede parametri koji ukazuju na socijalni razvoj.
- **2/3 roditelja (67%) navodi medicinske radnike (ljekare, medicinske sestre...) kao izvore informacija o dječijem razvoju. Za njima kao najčešći izvor informacija slijede stariji, mahom ženski članovi domaćinstva.** Ako isključimo medicinske radnike, medije i stručnu literaturu kao sredstva informisanja, dolazimo do saznanja da su osobe koje najčešće daju savjete o razvoju djece po zanimanju domaćice. U porodicama u kojima su majke zaposlene kao i urbanim porodicama se stručna literatura i brošure značajno češće od prosjeka koriste kao izvori informacija o razvoju djece.
- **Gotovo svi roditelji smatraju da oba djeteta zaslužuju podjednaku roditeljsku pažnju. 2/3 je protiv fizičkog kažnjavanja djece. Ipak 1/3 roditelja koja bi fizički kaznila dijete i od njih ¼ smatra da dječake treba više fizički kažnjavati.** Gotovo svi se, takođe, slažu da od vrtića i škole jednaku korist imaju djeca oba pola. Većina njih (68%) smatra da djecu ne treba kažnjavati, dok 25% smatra da ih treba podjednako kažnjavati. Oni koji smatraju da dječake treba u većoj mjeri kažnjavati (8%) značajno češće od prosjeka imaju najniža primanja po članu domaćinstva, kao i oni koji kao razlog za neslanje djece u vrtić navode fizičke barijere.
- Velika većina roditelja djece koja ne idu u vrtić (75%) se slaže da je dječiji razvoj nužno podsticati u sredini u kojoj djeca odrastaju i da nije dovoljno samo pustiti da razvoj ide svojim tokom. **Ipak, nije neznačajan procenat roditelja koji smatraju da djeca treba da počnu da uče tek kad krenu u školu, čak 1/4.**

ZNANJE O VRTIĆIMA

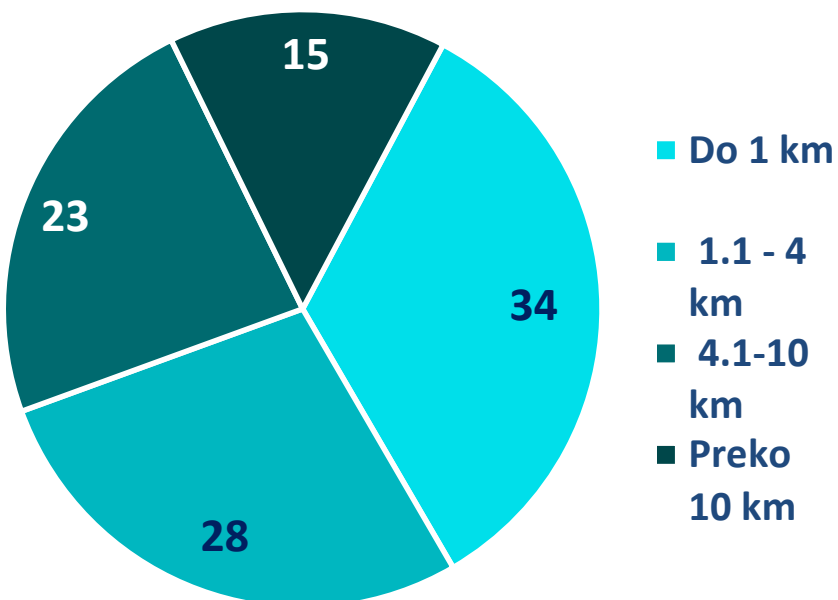
Većini porodica su najbliži državni vrtići. 19% ipak navodi da nema u blizini vrtić koji bi dijete moglo da pohađa.

Koji su vam vrtići u blizini dovoljnoj da bi Vaše dijete moglo da ga pohađa?

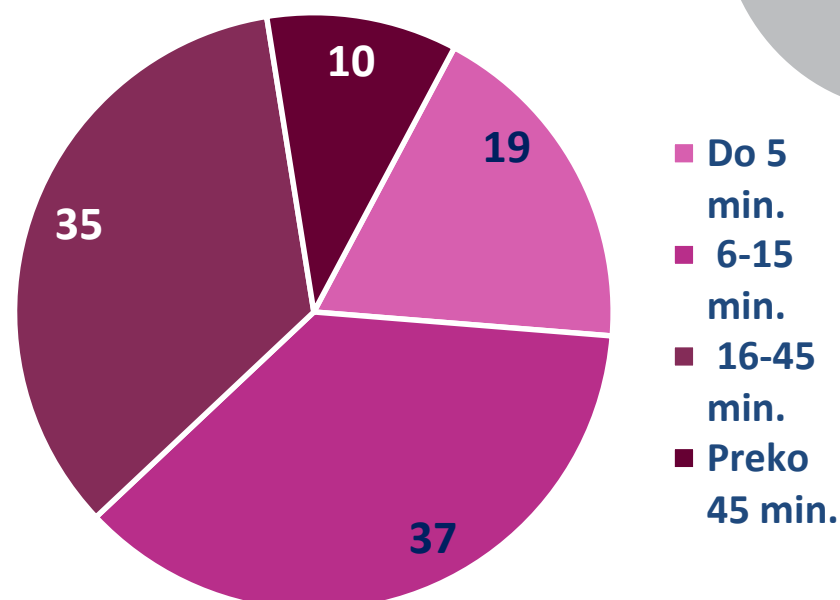

Vrtić je teritorijalno pristupačan za otprilike polovinu porodica – 56% roditelja navodi da im je potrebno do 15 minuta da stignu do njega

Koliko je, otprilike, u kilometrima, udaljen taj najbliži vrtić od Vas?

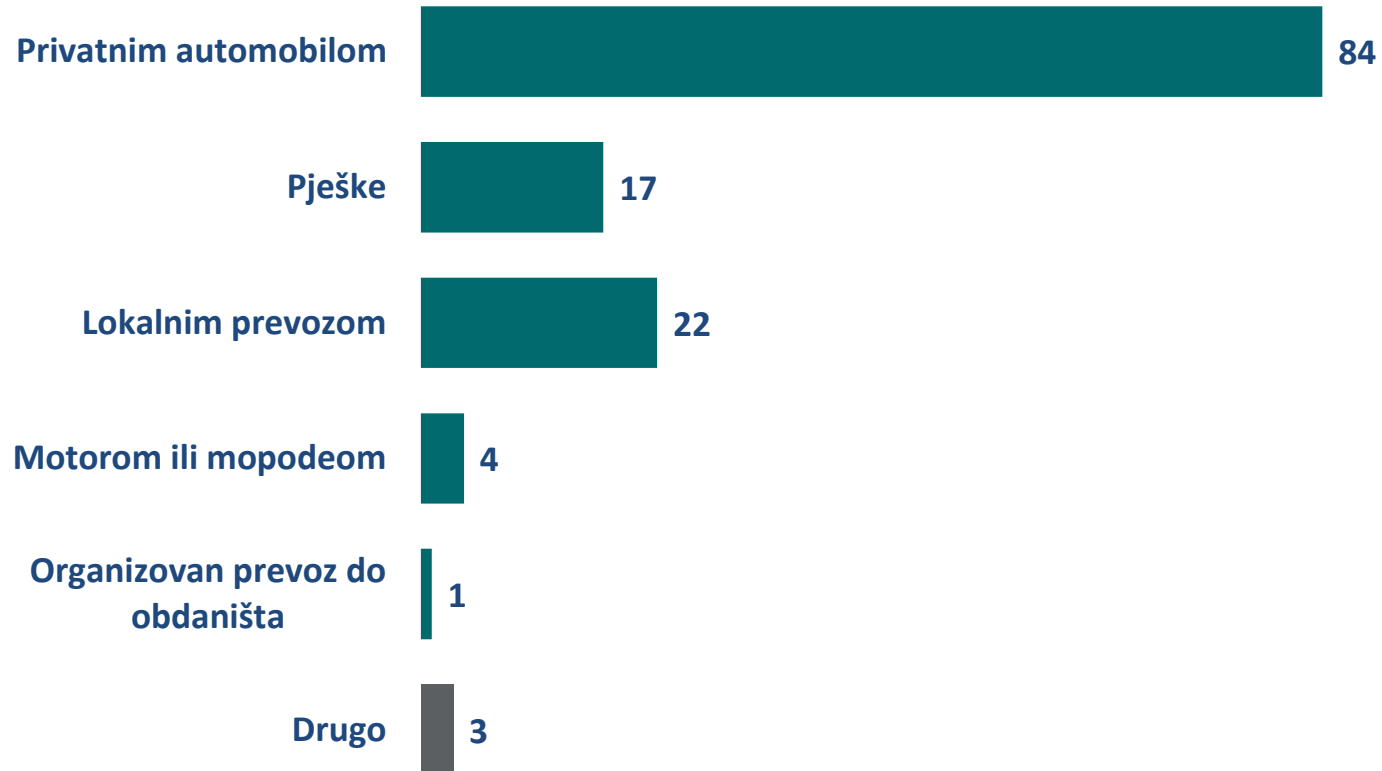

Koliko vremena bi Vam bilo potrebno da odvedete dijete u taj vrtić? - Minuta

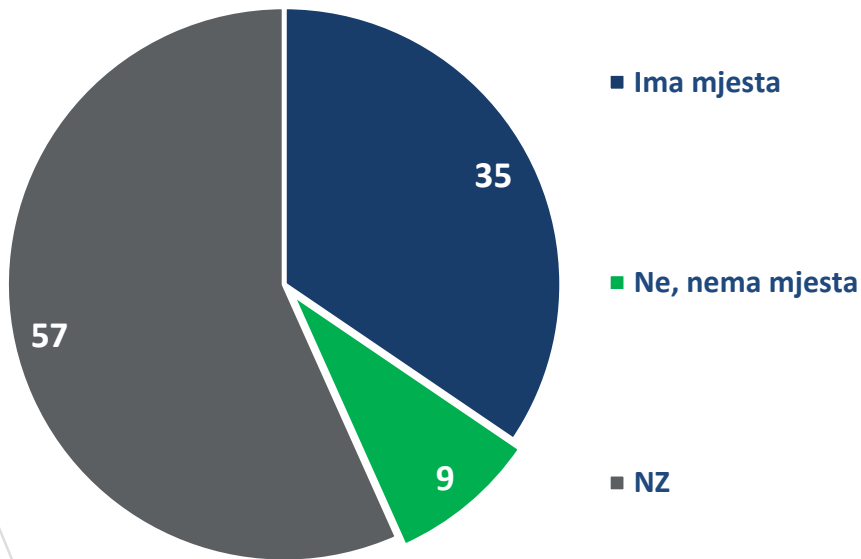
Za porodice koje žive u selima bez vrtića, najčešće je jedini način da se dođe do vrtića privatnim automobilom. Lokalni transport navodi se u svega 22% slučajeva.

Koji su načini prevoza dostupni djeci u Vašem mjestu da dođu do tog vrtića (odnosno, Vama da odvedete dijete)?

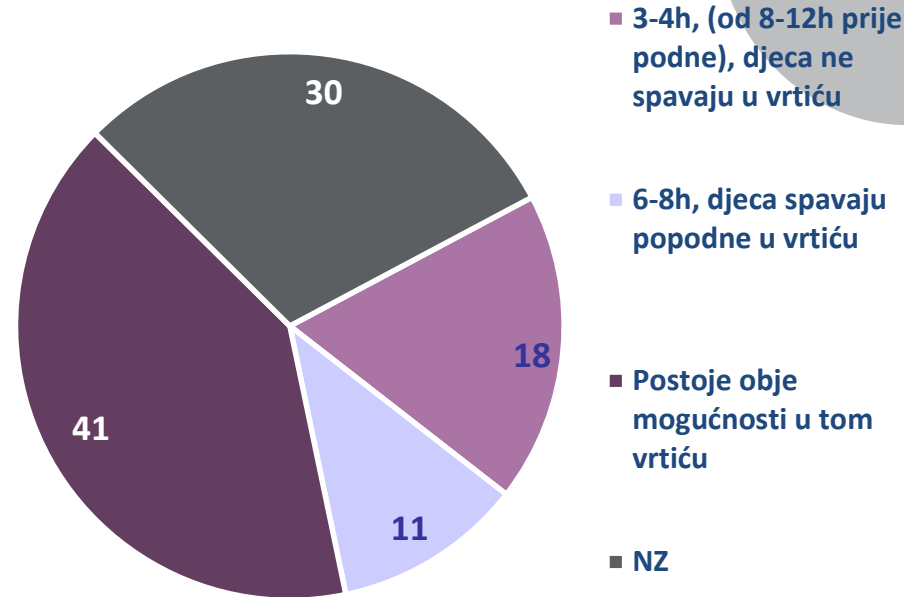

Više od pola roditelja ne zna da li ima slobodnih mjesta u obližnjem vrtiću, dok 1/3 zna da ima slobodnih mjesta. Većina roditelja ima informaciju o tome koliko vremena tokom dana djeca provode u najbližem vrtiću

Da li u tom vrtiću ima mjesta ili su kapaciteti popunjeni?

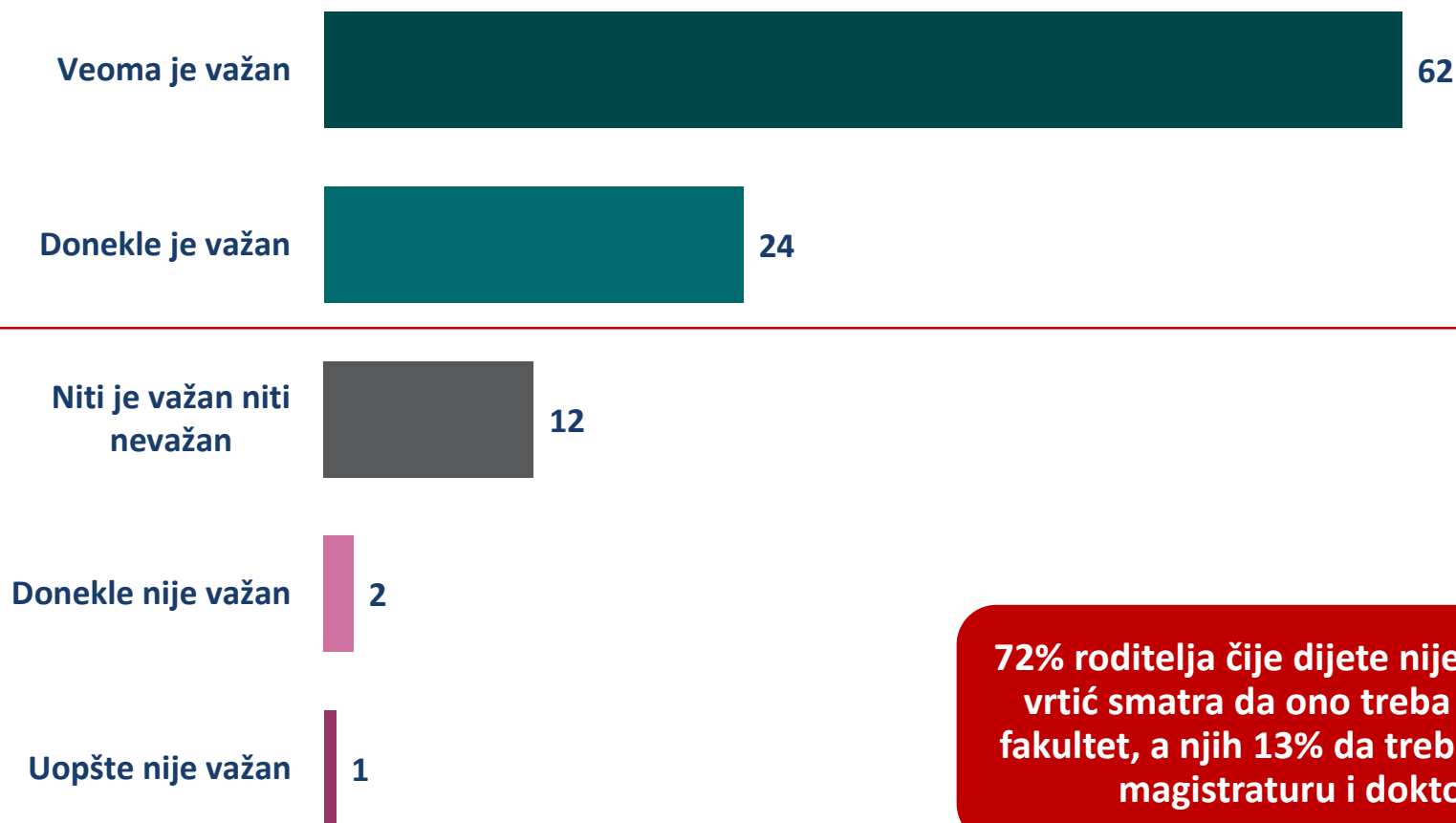

Koliko dugo dnevno djeca ostaju u tom vrtiću?

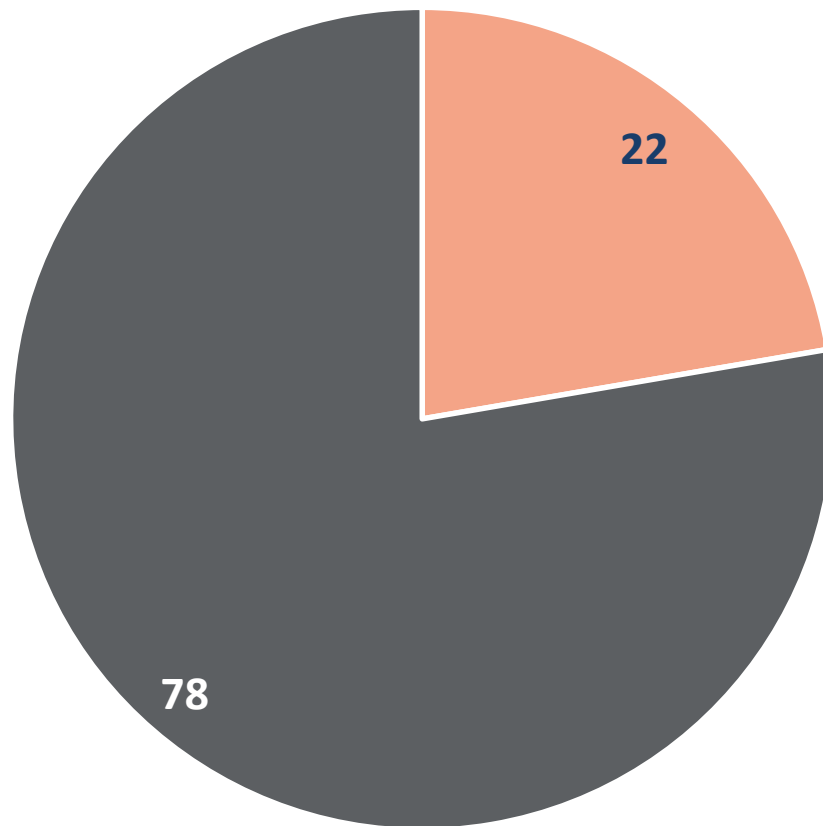
Roditelji djece koja ne idu u vrtić ipak smatraju da je uloga vrtića u razvoju djece veoma bitna

Po vašem mišljenju - koliko je vrtić važan za razvoj djeteta?

72% roditelja čije dijete nije upisano u vrtić smatra da ono treba da završi fakultet, a njih 13% da treba da završi magistraturu i doktorat

78% roditelja važnost predškolskih ustanova se prije svega vidi u podsticanju ranog razvoja i učenju vještina koje dijete ne bi naučilo kod kuće. Ipak 22% roditelja smatra da je primarna uloga vrtića da pričuvavaju djecu i pruže pomoć zaposlenim roditeljima.

- Prvenstvena uloga vrtića je da omogući zaposlenim roditeljima čuvanje djece dok roditelji rade.
- Prvenstvena uloga vrtića je da podstiču rani razvoj djeteta, da dijete u njima nauči vještine potrebne za dati uzrast koje ne bi razvilo kod kuće.

67% roditelja smatra da predškolske ustanove imaju program po kome se tačno zna šta djeca treba da nauče u vrtiću

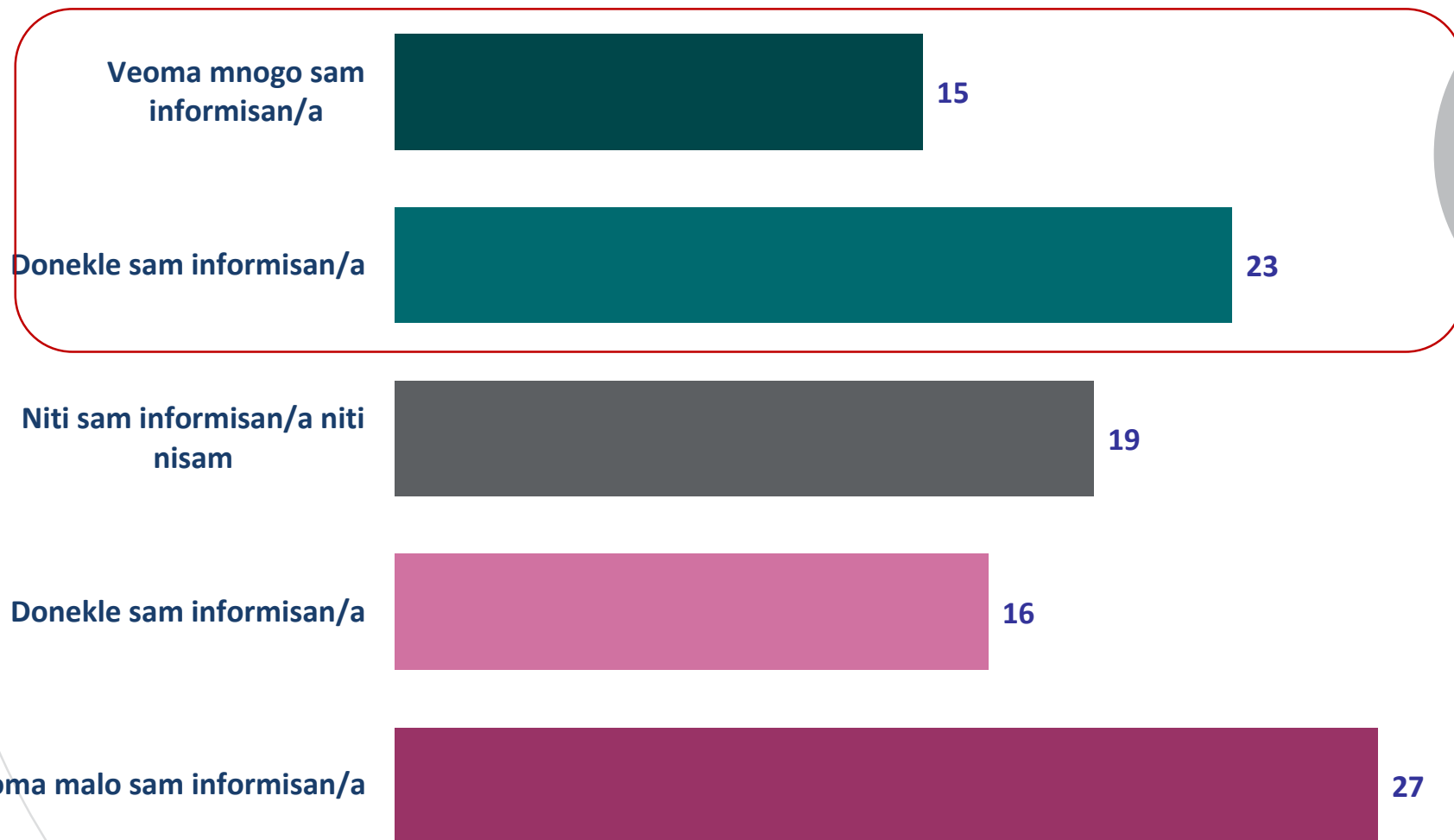
Od vrtića očekuju da djecu pre svega nauči socijalnim vještinama i samostalnosti (u obavljanju higijene, odijevanju...)

Šta sve djeca treba da nauče u vrtiću?

Samo 1/3 roditelja čija djeca ne idu u vrtiće smatra da je informisano o radu predškolskih ustanova

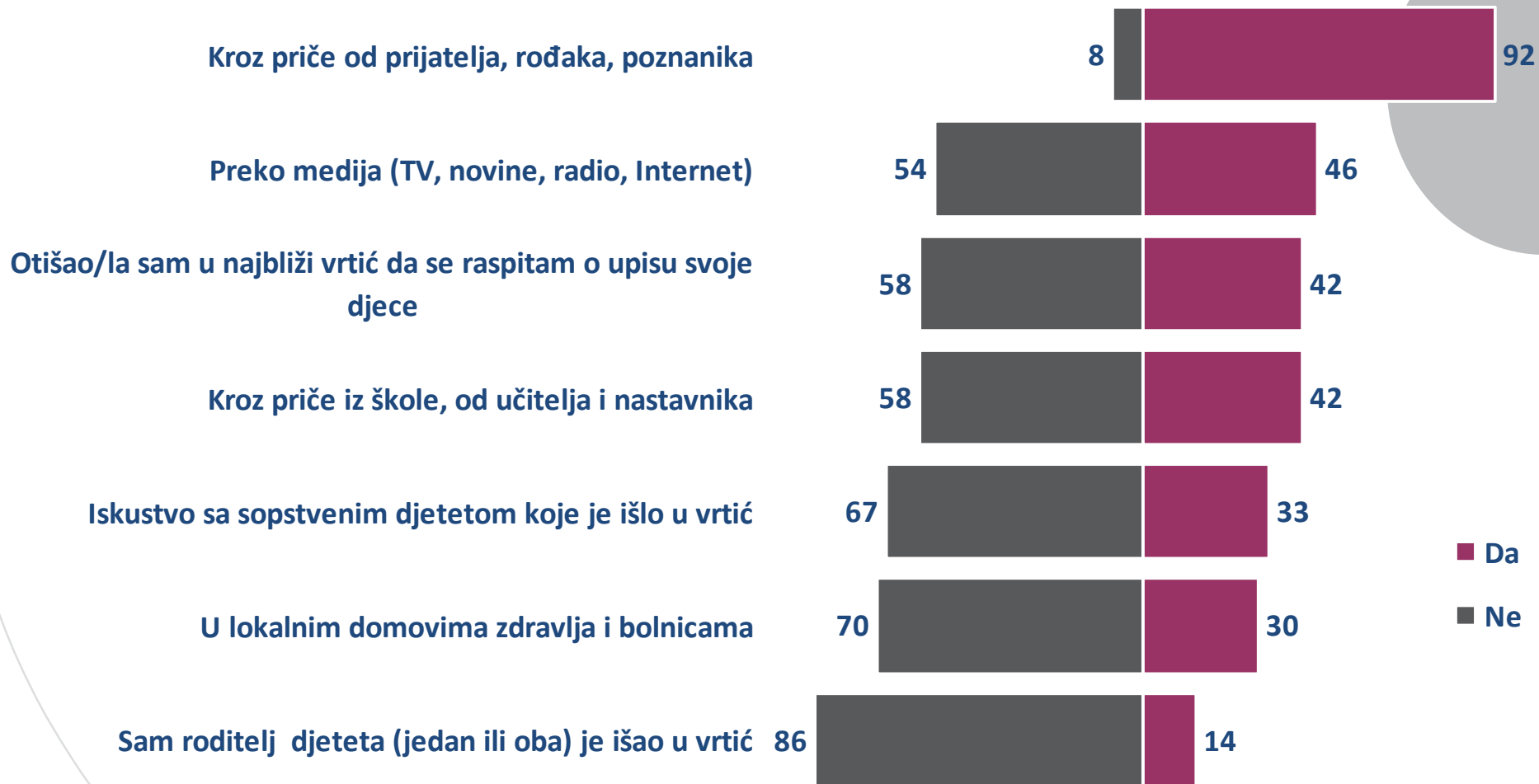
U kojoj mjeri smatrate da ste informisani o radu predškolskih ustanova, tj. o tome šta djeca rade u vrtićima?

...A te informacije najčešće dobijaju od prijatelja, rodbine i poznanika čija djeca pohađaju vrtić

70% roditelja se o radu vrtića informiše iz više izvora

Kako se sve informišete o vrtićima?

Ovakve stavove potvrđuju i ilustruju podaci dobijeni putem individualnih dubinskih intervjuja sa roditeljima i vaspitačima

„Mislim da je vrtić prava stvar za dijete u tom uzrastu. Čisto eto, oko tog razvoja djeteta, psihičkog razvoja i tih priprema i učenja.“
NEZAPOSLENA MAJKA, mjesto sa vrtićem

„Razmišljam posle Nove godine da je pošaljem u vrtić. Treba dijete da se druži sa drugarima i da se stvara neki imunitet. Dijete je drugačije kad ide u vrtić. Stiče neku naviku. Ako dijete odjednom pošaljete u skolu problem je“
MAJKA, mjesto sa vrtićem

“Za predškolsko znam od te male od kumice, uče pjesmice. Crtaju, prave neke voćkice, vezano za jesen nešto. Mislim da im za taj uzrast to treba.”
NEZAPOSLENA MAJKA, mjesto sa vrtićem

„Pa ja mislim da se djeca iz vrtića razlikuju... Mislim da su više pripremljeni i psihički. Taj kolektivni život i navike, mislim da će im početak škole lakše pasti.“
NEZAPOSLENA MAJKA, mjesto bez vrtića

“Djeca iz vrtića su slobodnija, po ponašanju, ne stide se drugih. Bilo šta da imaju potrebu, traže. Djeca koja idu upućena su u mnogo šta. Mi tamo radimo sve i za obrazovni rad. Upoznamo djecu sa godišnjim dobima, sa domaćim, šumskim životinjama. U matematičkim stvarima govorimo o brojevima, učimo ih da se orijentišu u prostoru. Ko je boravio u vrtiću lakše mu je u prvom razredu.“

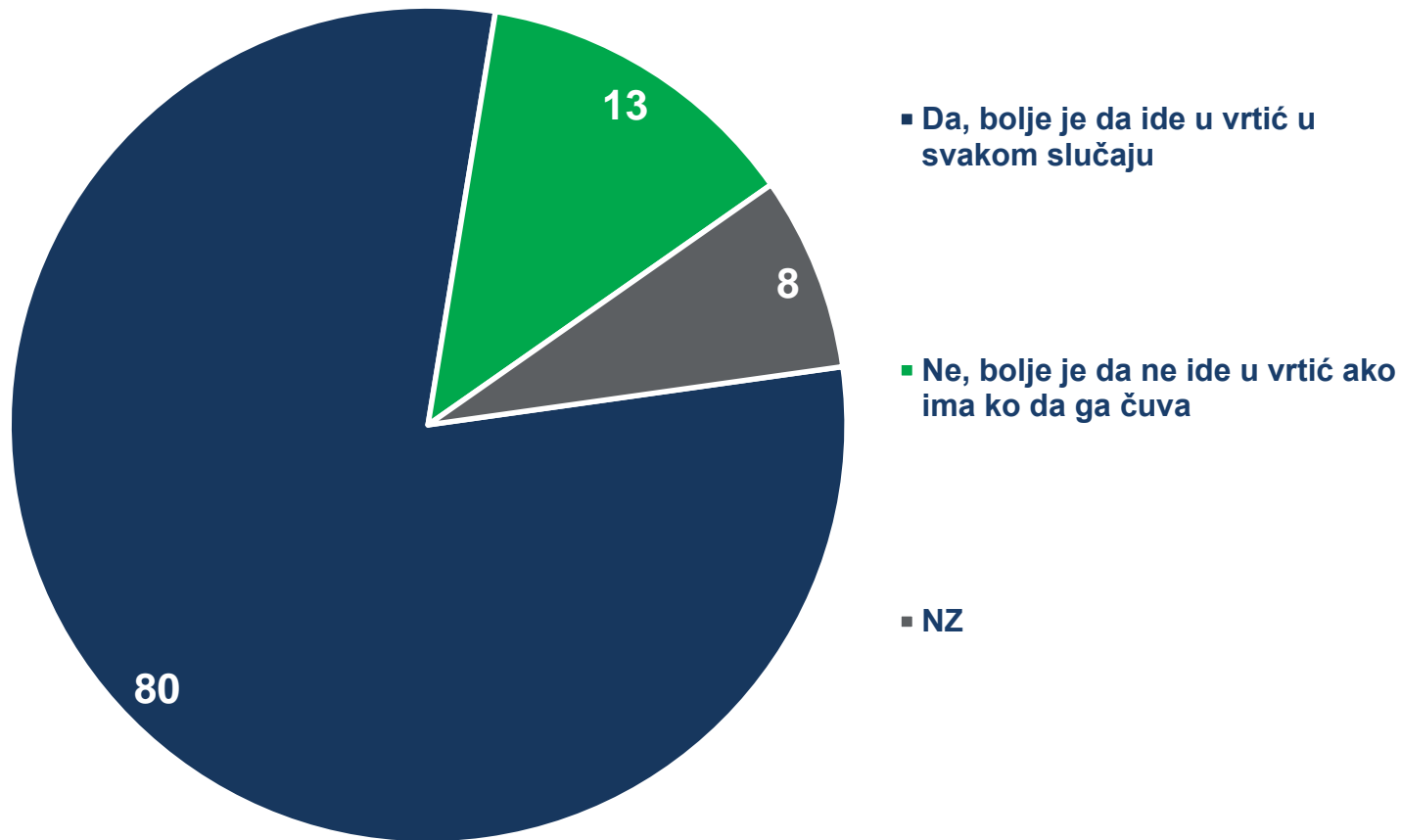
- Najvećem broju porodica su najdostupniji državni vrtići (80%) i oni se u više od polovine slučajeva nalaze u mjestu stanovanja tih porodica. **19% porodica nema vrtić u svom okruženju i to su značajno češće od prosjeka oni koji su najnižih primanja, oni koji žive u ruralnim područjima, oni koji se izjašnjavaju kao Muslimani kao i oni koji kao razlog za neupisivanje djece u vrtić navode objektivne prepreke.**
- **Vrtić je teritorijalno pristupačan za otprilike polovinu porodica – 56% roditelja navodi da im je potrebno do 15 minuta da stignu do njega.** Očekivano, onima koji žive u ruralnim područjima je vrtić udaljen značajno češće od prosjeka više od 4 km.
- **Za porodice koje žive u selima bez vrtića, najčešće je jedini način da se dođe do vrtića privatnim automobilom. Lokalni transport navodi se u svega 22% slučajeva.**
- Više od pola roditelja čija djeca ne pohađaju vrtić nema informaciju o tome da li ima slobodnih mjesta u obližnjem vrtiću. Sa druge strane, većina ima informacije o tome koliko vremena u prosjeku djeca provode u vrtiću tokom dana. Oni koji ove informacije nemaju su češće od prosjeka oni koji imaju najniže prihode, koji žive u ruralnim područjima i koji navode finansijske razloge kao relevantne za to što djecu nisu upisali u vrtić.
- Roditelji djece koja ne pohađaju vrtić u najvećem broju slučajeva (72%) smatra da ta djeca treba da završe fakultet, a njih 13% da treba da završi magistraturu i doktorat. Oni koji ističu finansijske barijere kao razlog tome što im dijete nije upisalo vrtić značajno češće navode srednju školu kao stepen obrazovanja koji smatraju da njihovo dijete treba da postigne.

- **Bez obzira na to što im djeca ne idu u vrtić, velika većina roditelja smatra da je ova institucija bitna za razvoj djece (86%), a čak 62% smatra da je od izuzetnog značaja.**
- **78% roditelja važnost predškolskih ustanova prije svega vidi u podsticanju ranog razvoja i učenju vještina koje dijete ne bi naučilo kod kuće. Ipak 22% roditelja smatra da je primarna uloga vrtića da pričuvaju djecu i pruže pomoć zaposlenim roditeljima.**
- **Među onima koji smatraju da vrtići primarno služe tome da čuvaju djecu zaposlenim roditeljima ima značajno više od prosjeka onih koji ne bi bili spremni da upišu dijete u besplatni tročasovni predškolski program.**
- **O povjerenju u stručnost ovakvih institucija govori i činjenica da 2/3 roditelja smatra da predškolske ustanove imaju program po kome se tačno zna šta djeca treba da nauče u vrtiću**
- **Oni od vrtića očekuju da djecu prije svega nauči socijalnim veštinama i osamostaljivanju**
- **38% roditelja čija djeca ne idu u vrtiće smatra da je informisano o radu predškolskih ustanova i to su češće od prosjeka oni koji žive u gradovima, one porodice gdje su majke zaposlene, oni sa najvišim primanjima po članu domaćinstva, oni koji su i sami pohađali vrtić u djetinjstvu, kao i oni koji djecu ne upisuju u vrtić iz ličnih razloga. 43% smatra da nije informisano.**
- **Informacije o radu predškolskih ustanova roditelji dobijaju iz različitih izvora ali su to najčešće prijatelji, rodbina i poznanici čija djeca pohađaju vrtić.**

STAVOVI PREMA VRTIĆIMA

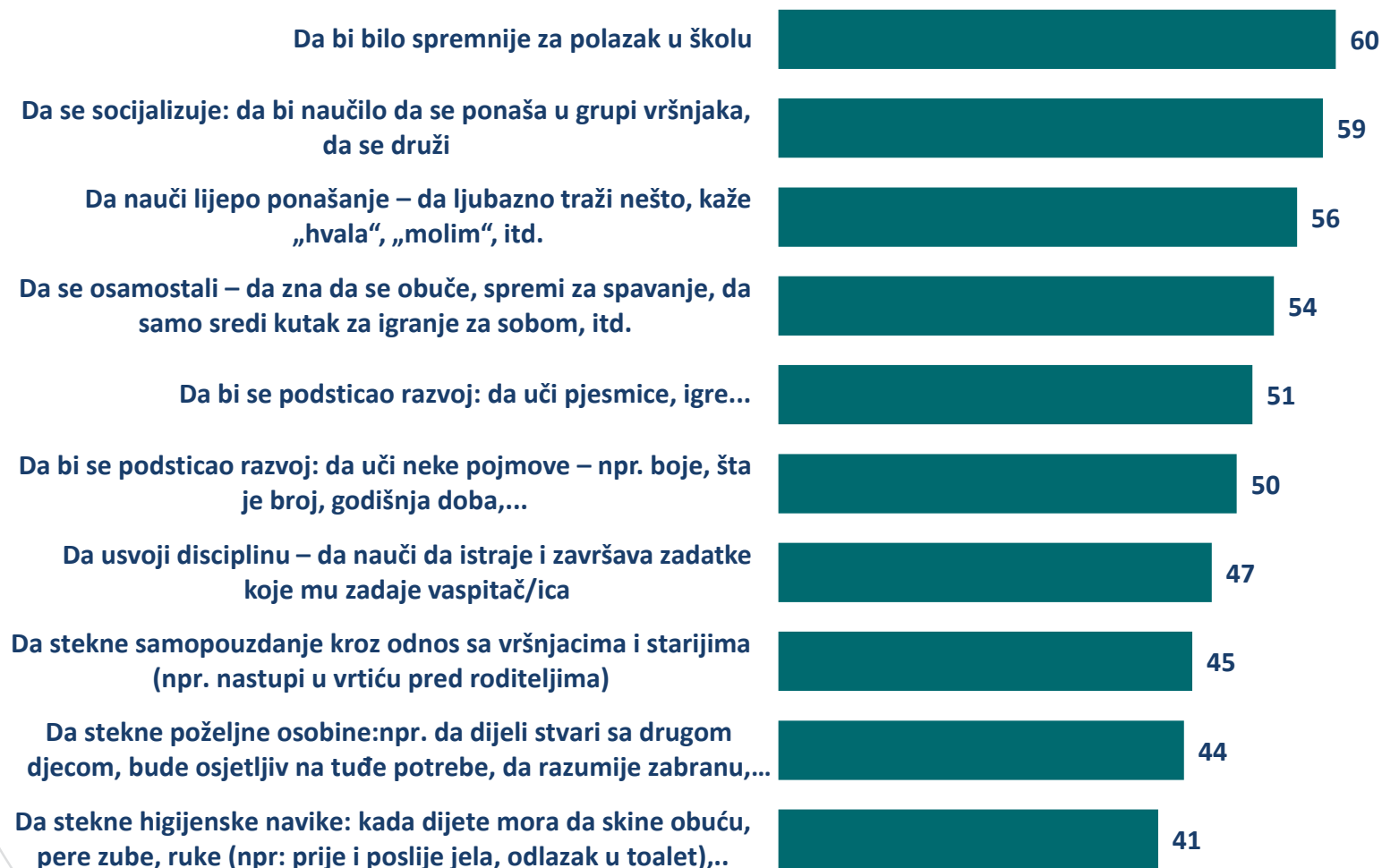
Velika većina roditelja (80%) uglavnom smatraju da je djeci bolje da idu u vrtić iako kod kuće postoji osoba koja može da ih čuva

Šta Vi mislite – uopšteno, ukoliko ima ko da čuva dijete kod kuće, da li je za djete bolje da ide u vrtić ili ne?

A glavni razlozi za ovakav stav su vezani za bolju pripremljenost djece za osnovnu školu, socijalizujuću ulogu vrtića, učenje pristojnom ponašanju kao i za to što djeca u ovakvim institucijama uče da se osamostaljuju

Šta mislite, zašto bi dijete trebalo da ide u vrtić?

Osnovni razlog za nepohađanje vrtića jeste teritorijalna udaljenost bez adekvatnog prevoza (55% roditelja). Sledeći razlog jeste subjektivne prirode, stav da je djetetu bolje kod kuće što smatra 28% roditelja. 26% roditelja smatra da se dijete često razbolijeva u vrtiću.

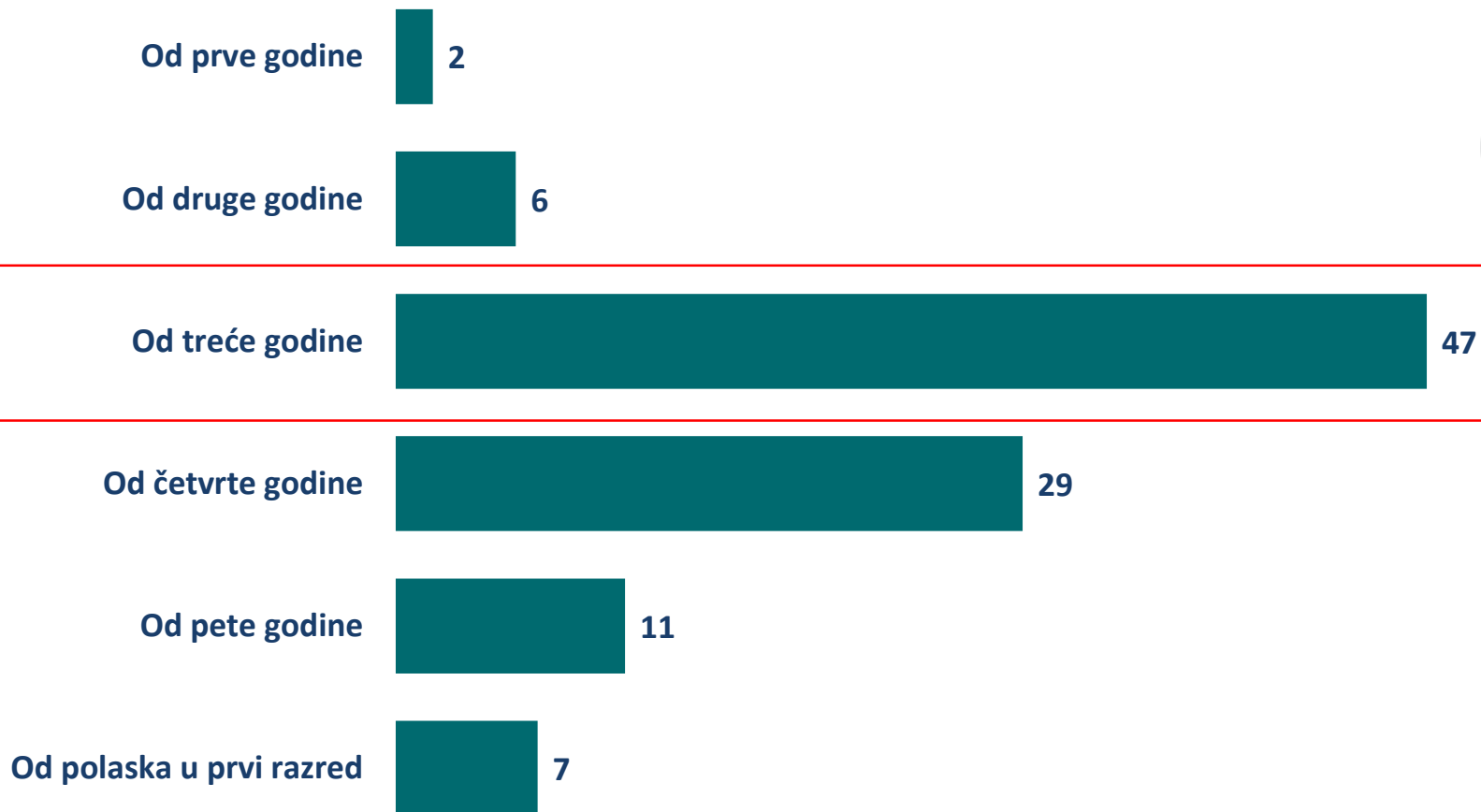
Šta mislite, zašto bi dijete trebalo da ostane kod kuće (da ne ide u vrtić)?

Višestruki odgovori; Baza: Ukupna ciljna populacija

Gotovo polovina roditelja smatra da je najbolje za dijete da ono bude sa svojom grupom vršnjaka od svoje treće godine. Svega 7% smatra da treba da bude sa grupom vršnjaka tek kad krene u školu.

Šta Vi mislite – od koje godine je za dijete dobro da bude sa svojom grupom vršnjaka?

Većina roditelja smatra da je za razvoj dječijih socijalnih vještina, osnovnih pojmova, pripremu za buduće školovanje, pa čak i fizički imunitet bolje da dijete pohađa vrtić

Djeca koja su išla u vrtić se bolje snalaze u grupi vršnjaka od one koja nisu išla u vrtić.

Djeca koja su išla u vrtić se ništa bolje ne snalaze u grupi vršnjaka od one koja nisu išla u vrtić.

Djeca koja nisu išla u vrtić imaju manje znanja (riječi, pjesmica, igara...) od djece koja su išla u vrtić.

Djeca koja su išla u vrtić nemaju više znanja (riječi, pjesmica, igara) od djece koja su nisu išla u vrtić.

Djeca koja su išla u vrtić su spremnija za školu od djece koja nisu išla u vrtić.

Djeca koja su išla u vrtić nisu ništa spremnija za školu od djece koja nisu išla u vrtić.

Za dijete od 3 do 5 godina je bolje da bude sa majkom ili drugim članovima porodice.

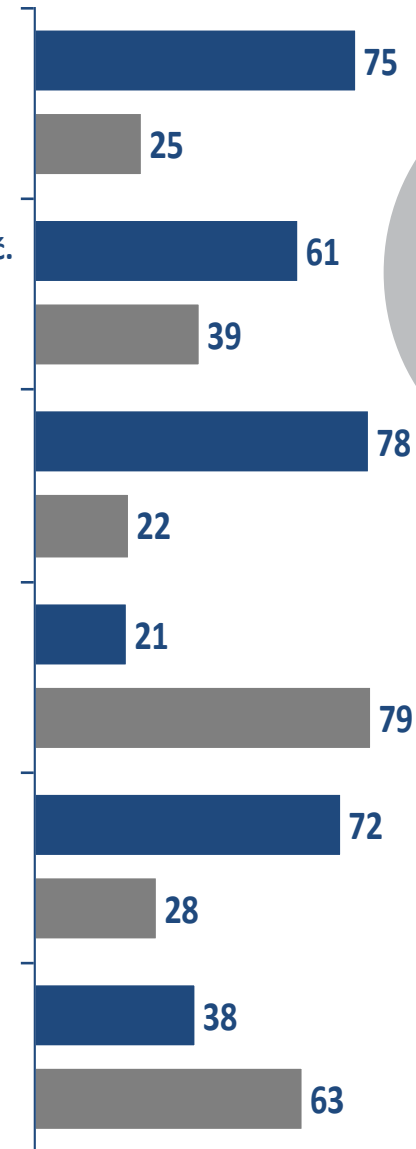
Za dijete od 3 do 5 godina je bolje da provodi dio dana u kolektivu sa drugim vršnjacima.

Za podsticaj dječijeg razvoja je dobro da se njime bave, pored porodice i osobe koje su za to stručne, tj. vaspitačice.

Normalnom djetetu nisu potrebni nikakvi stručnjaci - vaspitačice, sve može da dobije u porodici.

Dijete u vrtiću može da dobije razne zarazne bolesti zbog kojih je dijete stalno bolešljivo i slabijeg imuniteta.

Iako dijete može da dobije neku zaraznu bolest od druge djece to nije opasna stvar i dijete će kasnije biti otpornije i zdravije.

Postoji generalno povjerenje instituciju vrtića i u stručnost osoblja koje u njima radi, kao i vjerovanje da je za djecu dobro da provode vrijeme sa svojim vršnjacima bez obzira na mogućnost drugih osoba da čuvaju dijete. Ipak izražen je stav da je djetetu od 3 do 5 godina bolje sa majkom ako ona ne radi.

Za dijete od 3 do 5 godina važno je da provodi vrijeme sa svojim vršnjacima.

Vrtići ne služe samo za čuvanje djece već podstiču njegov razvoj.

Dijete u vrtiću stiče disciplinu i navike – ustaljeno vrijeme ustajanja ujutru, obroka, odlaska u krevet.

Vrtić nudi programe za razvoj djeteta sa stručnim vaspitačima/cama koje dijete ne bi dobilo kod kuće.

Malo dijete će patiti ukoliko se majka zaposli i ne bude cijeli dan sa njim.

Ukoliko majka ne radi, za dijete od 3 do 5 godina je najbolje da bude kod kuće uz nju.

Ukoliko u porodici postoje baka ili deka koji mogu da čuvaju dijete nema potrebe slati ga u vrtić.

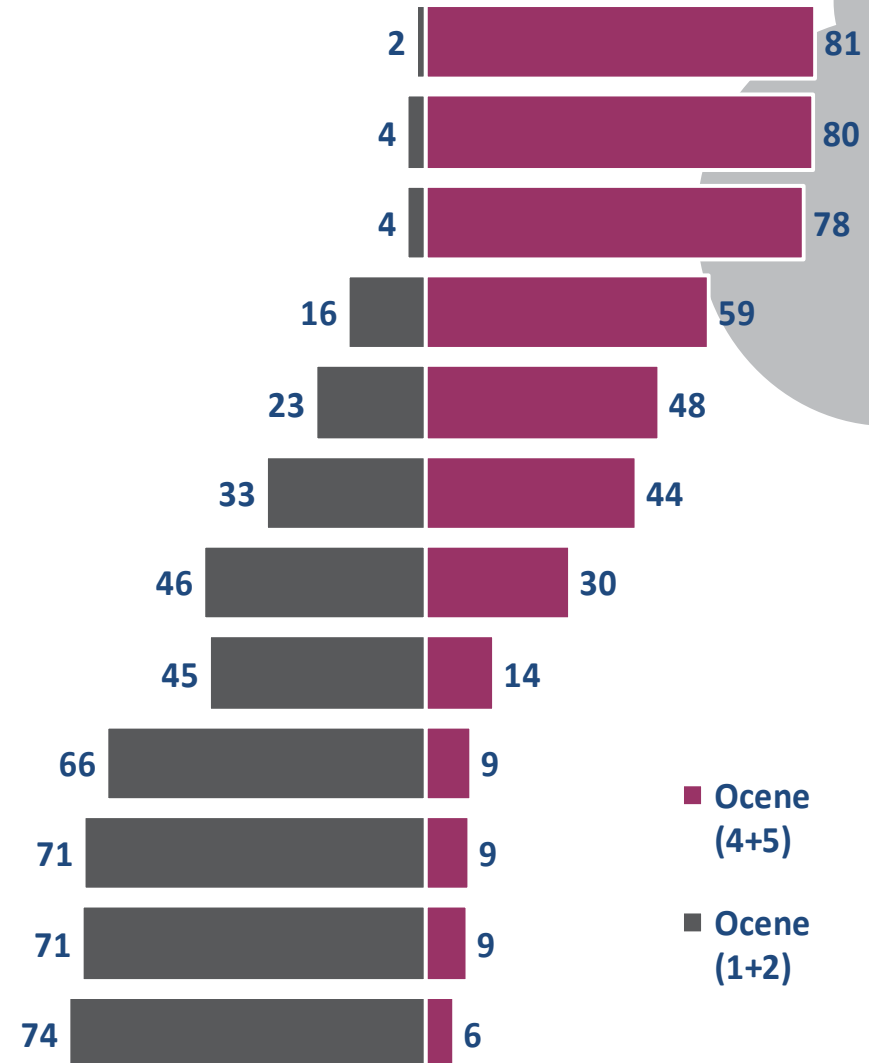
Vrtić nije potreban jer izlazak u park ili igranje sa djecom iz komšiluka predstavlja sasvim dovoljno vremena provedenog sa vršnjacima.

Vaspitačice jesu završile potrebne škole, ali u vrtićima u našem mjestu ne rade lijepo sa djecom.

U vrtić idu razna djeca i moje dijete može upasti u loše društvo, pokupiti ružne osobine ili biti maltretirano.

Vrtić nije dovoljno dobar za moje dijete – čistoća i hrana su lošiji.

Vrtić nije dovoljno dobar za moje dijete – vaspitačice ne bi posvetile dovoljno pažnje djetetu.

Od djece se očekuje da prije polaska u školu znaju osnove lijepog ponašanja, kako da se ponašaju u učionici, kako da se predstave i izraze svoje mišljenje, kao i da posjeduju osnovna znanja o svom okruženju i prirodi.

Po vašem mišljenju, šta bi od navedenog dijete trebalo da zna pred polazak u školu?

Osnove lepog ponašanja: pozdravljanje učiteljice, da kaže 'molim', 'hvala', 'izvoli', itd.

Da zna kako da se ponaša u učionici – slušanje drugih, poštovanje reda

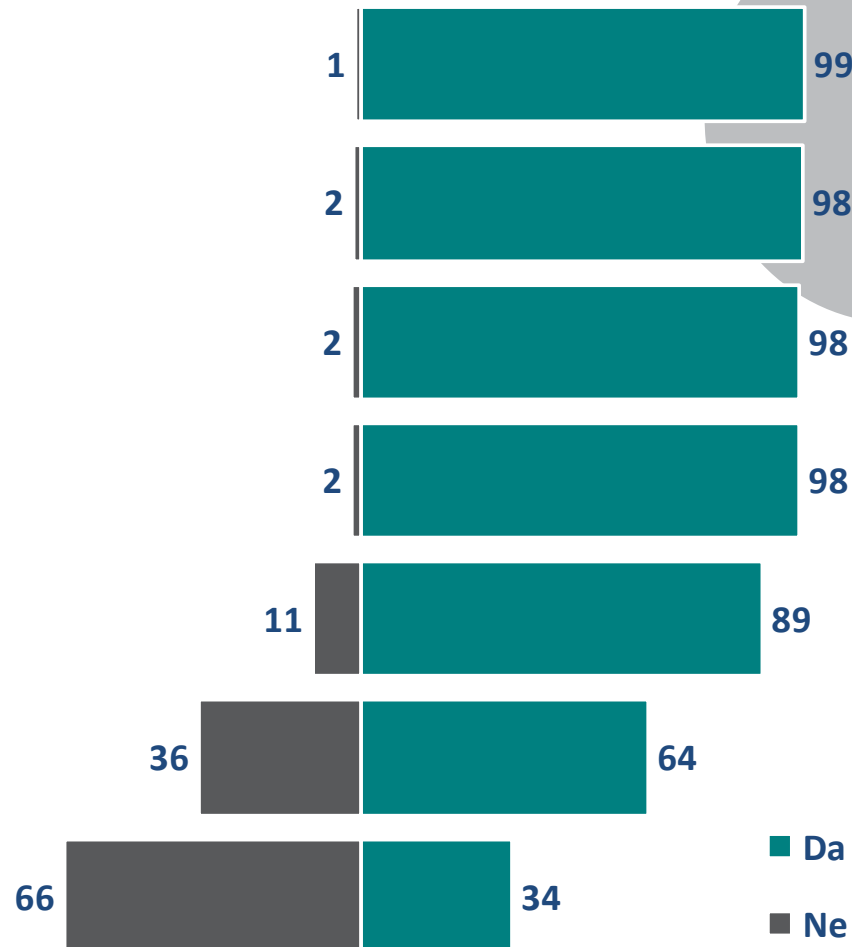
Da ume da se predstavi, da se izrazi svoje mišljenje

Da zna neke osnovne pojmove – boje, oblike, broj...

Da ima neko znanje od svom okruženju i prirodi

Da zna slova

Da zna da čita

STAVOVI PREMA VRTIĆIMA

- **Iako svoju djecu ne šalju u vrtić, većina ovih roditelja (80%) smatra da je za djecu bolje da idu u vrtić, iako postoji neko ko može da ih čuva kod kuće.** Među onima koji smatraju da je za dijete bolje da u ovakvoj situaciji ostane kod kuće (13%) ima značajno više od prosjeka onih koji navode lične razloge kao osnovu toga što njihovo dijete nije upisano u neku predškolsku ustanovu, kao i onih koji nisu spremni da učestvuju u besplatnom tročasovnom predškolskom programu.
- **Kao osnovu za preovlađujući stav o tome da djeca teba da pohađaju vrtić vide to što se djeca u njima pripreme za osnovnu školu, što se uče socijalnim vještinama, učenje pristojnom ponašanju i osamostaljivanju od roditeljske njege u većoj mjeri nego kad bi ostali kod kuće.** Ovakav stav, kada su u pitanju učenje osnovnih pojmova, osamostaljivanje u higijeni, razvijanje fine motorike, učenje o perspektivi drugih učesnika u interakciji, stimulisanje opšteg razvoja i jačanje imunog sistema imaju značajno češće od prosjeka oni roditelji koji su se raspitali o uslovima pohađanja vrtića. Oni koji nisu spremni da upišu djecu u besplatne tročasovne predškolske programe, kao i oni koji navode lične razloge za neupisivanje djece u vrtić značajno češće ističu pohađanje vrtića kao opciju isključivo ako djecu nema ko da čuva kod kuće.
- **Osnovni razlog za nepohađanje vrtića jeste teritorijalna udaljenost bez adekvatnog prevoza (55% roditelja). Sledeći razlog jeste subjektivne prirode, stav da je djetetu bolje kod kuće što smatra 28% roditelja. 26% roditelja smatra da se dijete često razbolijeva u vrtiću.** Među onima koji navode uglavnom negativne strane pohađanja vrtića (mogućnost da djeca nauče loše stvari od druge djece, da se lakše razbolijevaju, da djeca ne uče ništa što ne bi već naučila kod kuće, da djeca od 3 do 5 godina mogu vrlo malo novih znanja da usvoje, da nema razloga plaćati vrtić ako već postoji osoba kod kuće koja bi brinula o djetetu...) je značajno više onih koji iz ličnih razloga ne upisuju dijete u vrtić. **Oni koji ne bi pristali na besplatni tročasovni predškolski program značajno češće smatraju da nema potrebe plaćati za ovakvu uslugu ukoliko neko može da čuva dijete kod kuće, da članovi porodice mogu da pruže bolju njegu nego vaspitači i da je maikama teško da se odvoje od djece**

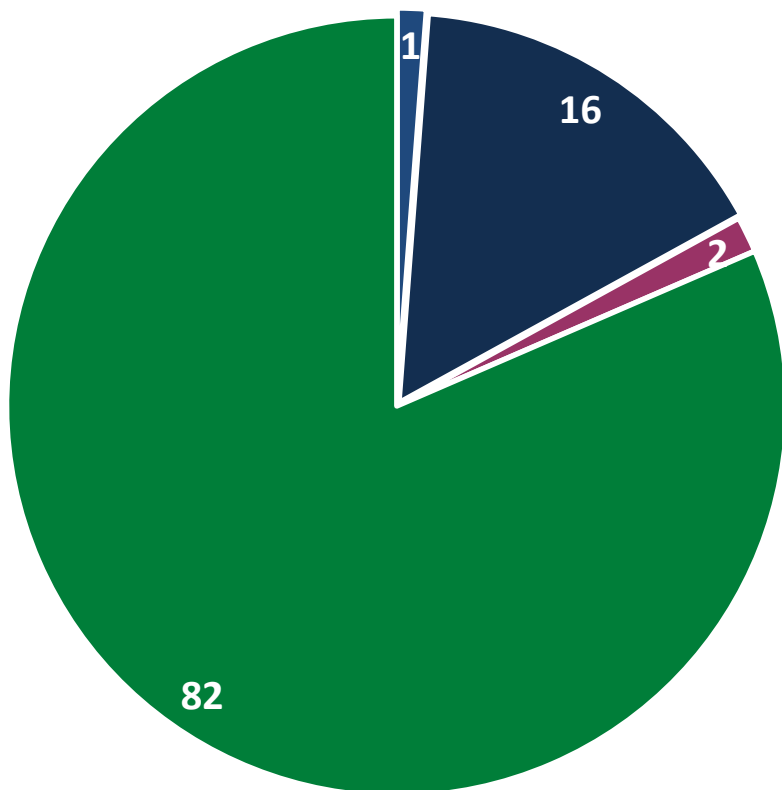
STAVOVI PREMA VRTIĆIMA

- **Najveći procenat roditelja (47%) se slaže da je za dijete najbolja godina za upisivanje u vrtić ili provođenje vremena sa grupom vršnjaka treća godina života.** Ovakav stav češće od prosjeka imaju oni koji navode objektivne prepreke za to što im dijete nije upisano u vrtić. **Svega 7% smatra da treba da bude sa grupom vršnjaka tek kad krene u školu.**
- **Većina roditelja smatra da je za razvoj dječjih socijalnih vještina, osnovnih pojmova, kao i pripremu za buduće školovanje bolje da dijete pohađa vrtić nego da bude kod kuće. Većina roditelja (63%) smatra da će dijete, iako se u vrtiću može zaraziti raznim bolestima, zbog kontakta sa drugom djecom kasnije biti otpornije na bolesti.** Sa ovim stavovima se značajno češće od prosjeka ne slažu oni koji navode lične razloge za to što njihovo dijete ne ide u vrtić, kao i oni koji nisu spremni da učestvuju u besplatnom tročasovnom predškolskom programu.
- **Postoji generalno povjerenje roditelja u instituciju vrtića i u stručnost osoblja koje u njima radi, kao i vjerovanje da je za djecu dobro da provode vrijeme sa svojim vršnjacima bez obzira na mogućnost roditelja da ih čuvaju. Ipak izražen je stav da je djetetu od 3 do 5 godina bolje sa majkom ako ona ne radi.** Oni koji ne šalju decu u vrtić iz ličnih razloga češće od drugih navode da nema potrebe slati dijete u vrtić ako neko može o njemu da brine kod kuće, da je igranje sa djecom iz komšiluka dovoljno, da uslovi u vrtiću nisu dovoljno dobri za njihovo dijete (pažnja vaspitača, čistoća, hrana), kao i da tamo mogu usvojiti loša ponašanja od druge djece.
- **Od djece se očekuje da prije polaska u školu prije svega znaju osnove lijepog ponašanja, kako da se ponašaju u učionici, kako da se predstave i izraze svoje mišljenje,** kao i da posjeduju osnovna znanja o svom okruženju i prirodi.

PRAKSE U VEZI SA VRTIĆIMA

Velika većina roditelja čije dijete ne pohađa vrtić nikada nije slala dijete u ovakvu vrstu ustanove, ali je više od pola njih razmatralo tu opciju

Da li je Vaše dijete/djeca nekada išlo u jasle ili vrtić?

- Da, išlo je u jasle
- Da išlo je u vrtić
- Da, išlo je i u vrtić i u jasle
- Ne, nije išlo ni u jasle ni u vrtić

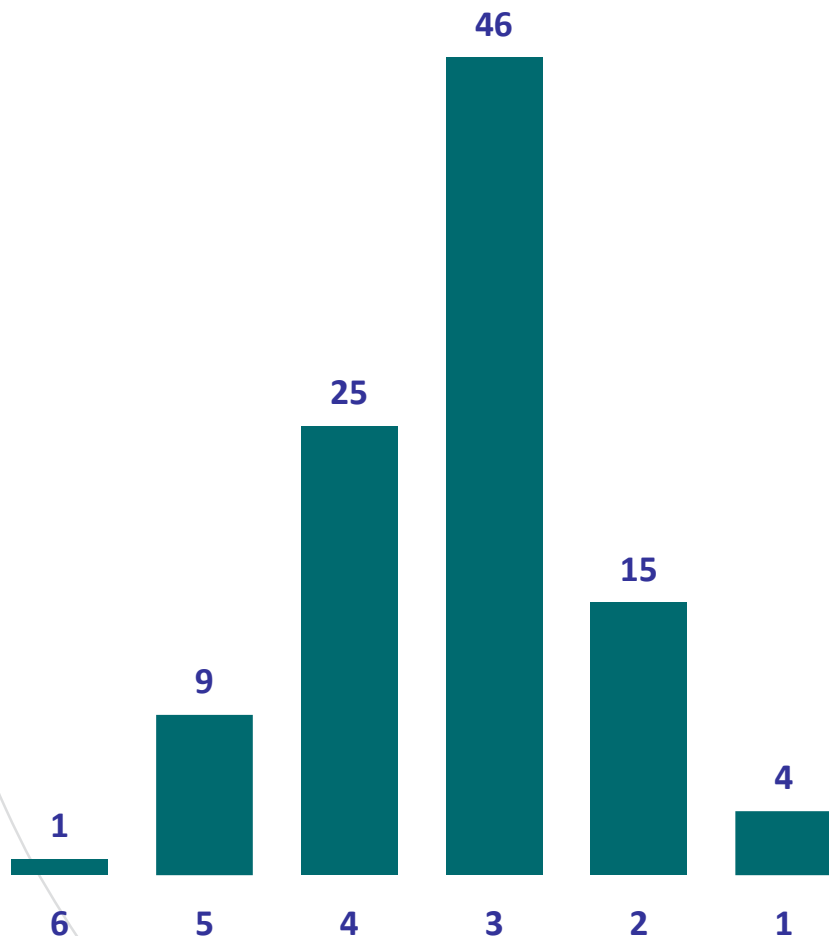
55% onih roditelja čije dijete nikada nije pohađalo vrtić* je razmatralo upis svog djeteta u ovakvu ustanovu

Baza: Ukupna ciljna populacija

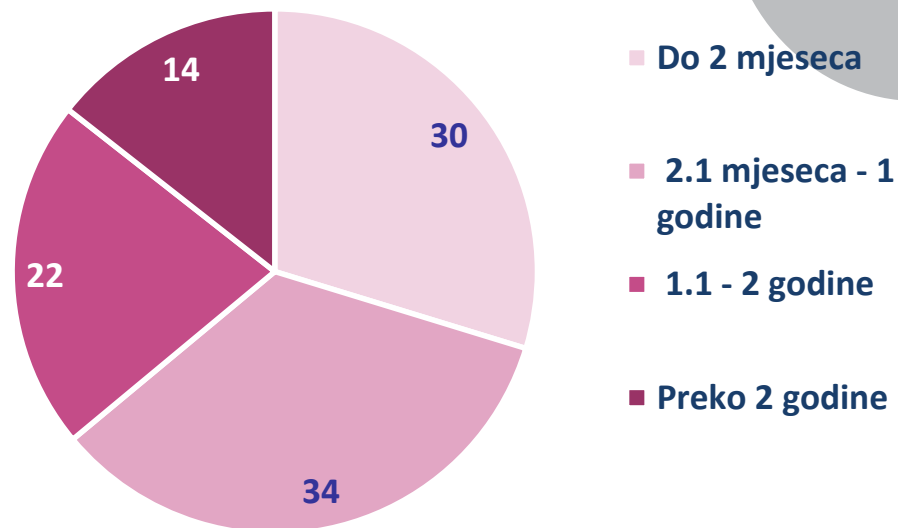
*Baza: ako dijete nije išlo u vrtić (83% ciljane populacije)

Kod gotovo polovine onih koji imaju iskustva sa vrtićima je dijete pri upisu imalo 3 godine, a kod ¼ je imalo 4 godine. Oko 2/3 roditelja je svoje dijete ispisalo iz predškolske ustanove posle manje od godinu dana.

Sa koliko godina je krenulo u vrtić/jasle?

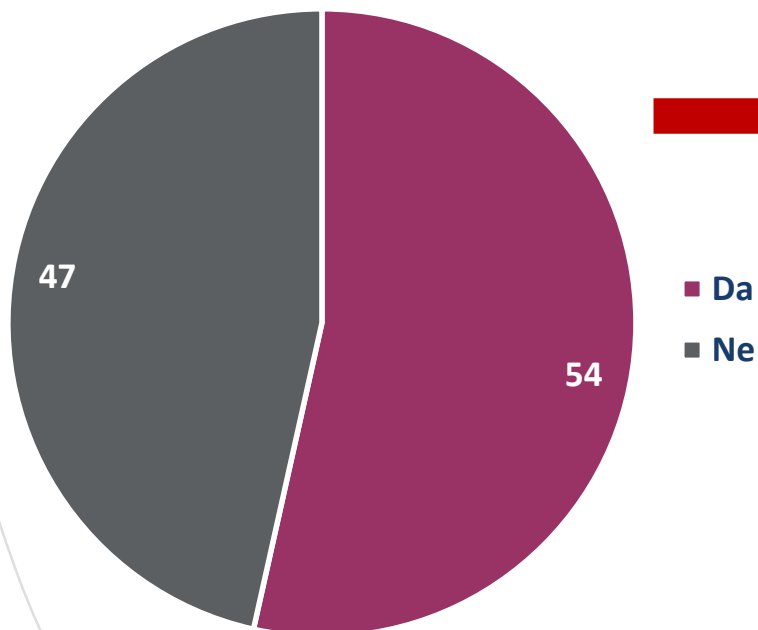
Koliko dugo je išlo u jasle/vrtić?

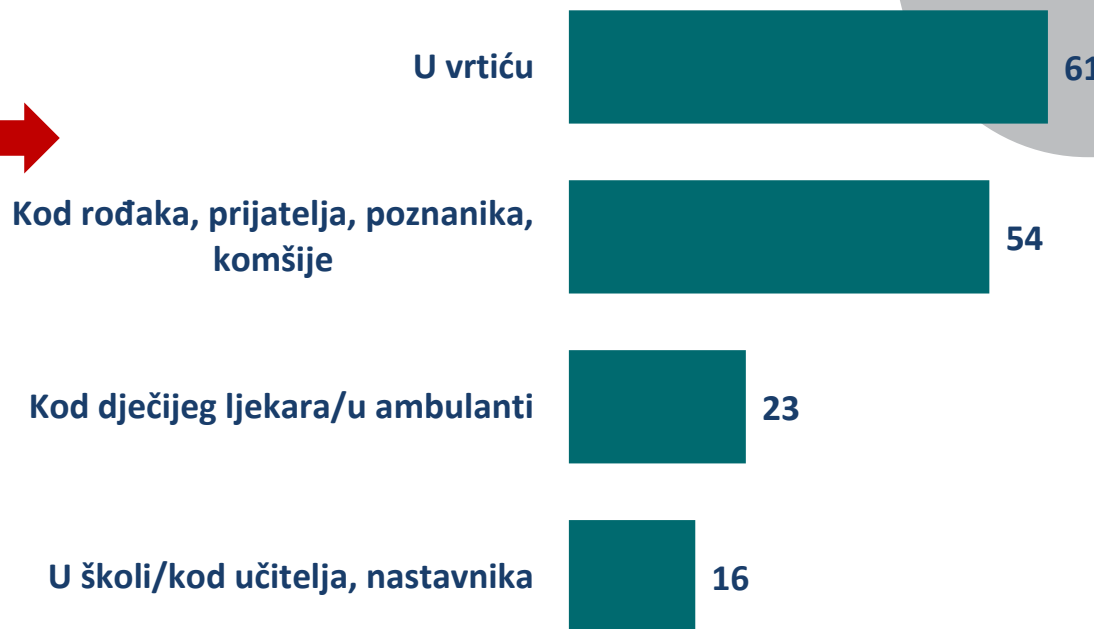
Baza: ako je dijete išlo u jasle ili vrtić (19% ciljne populacije)

Informacije o uslovima upisa svog djeteta u vrtić je tražilo više od pola roditelja, a izvor informacija su najčešće bile same predškolske ustanove, a zatim članovi porodice, prijatelji, komšije...

Da li ste se raspitivali kod nekoga o uslovima za upis Vašeg djeteta/djece u vrtić?

Gdje ste se raspitivali o uslovim za upis Vašeg djeteta/djece u vrtić?

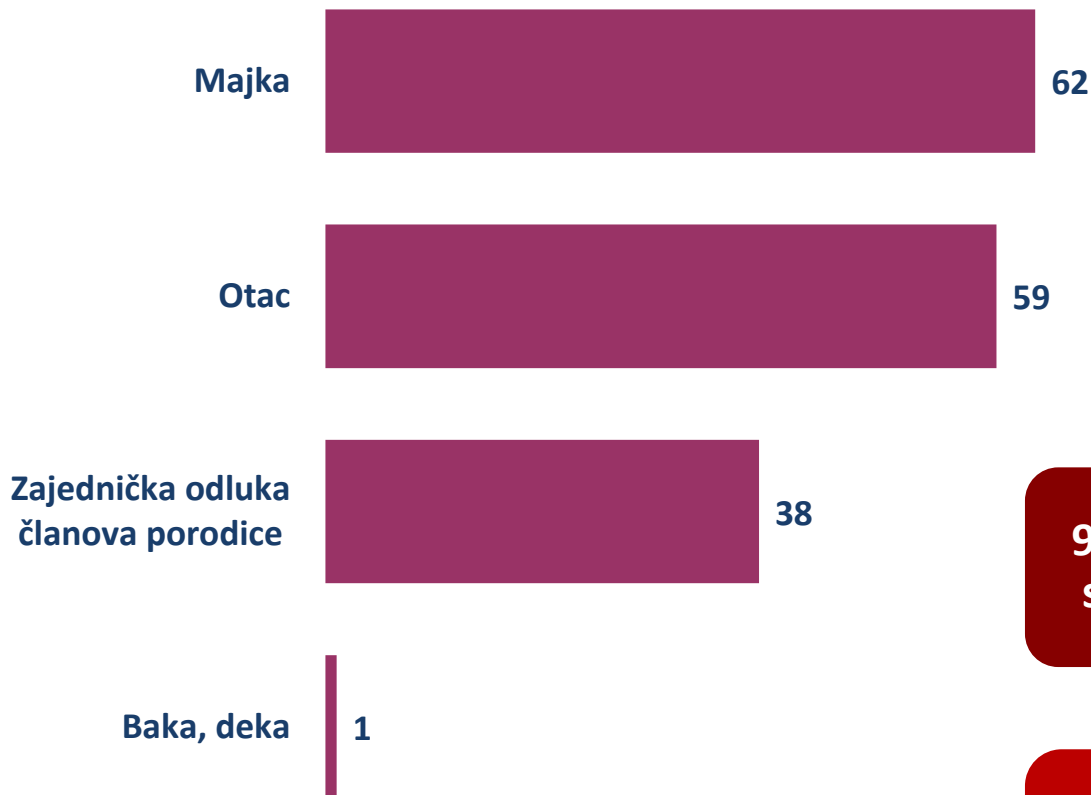

Baza: Ukupna ciljna populacija

Višestruki odgovori; Baza: oni koji su se raspitivali o uslovim za upis djeteta/djece u vrtić (54% ciljne populacije)

Odluku o upisu djeteta u jaslice ili vrtić donose roditelji, a velika većina njih nije bila ni savjetovana od strane nekog drugog ni da upiše ni da ne upiše svoje dijete u takvu ustanovu

Ko u Vašem domaćinstvu donosi odluke o tome da li će dijete ići u jaslice, vrtić...?

97% roditelja ni od koga nije dobilo savjet da NE UPISUJE dijete u vrtić

77% roditelja ni od koga nije bilo savjetovano da UPIŠE dijete u vrtić, dok je njih 22% takav savjet dobilo od prijatelja i komšija

Najveći broj roditelja čija djeca ne idu u vrtić navodi da postoji neko kod kuće ko brine o djetetu, a mnogi od njih ne mogu da priušte vrtić ili im je on daleko i ne mogu da obezbijede transport do njega.

Da li se odnosi na Vaše dijete?

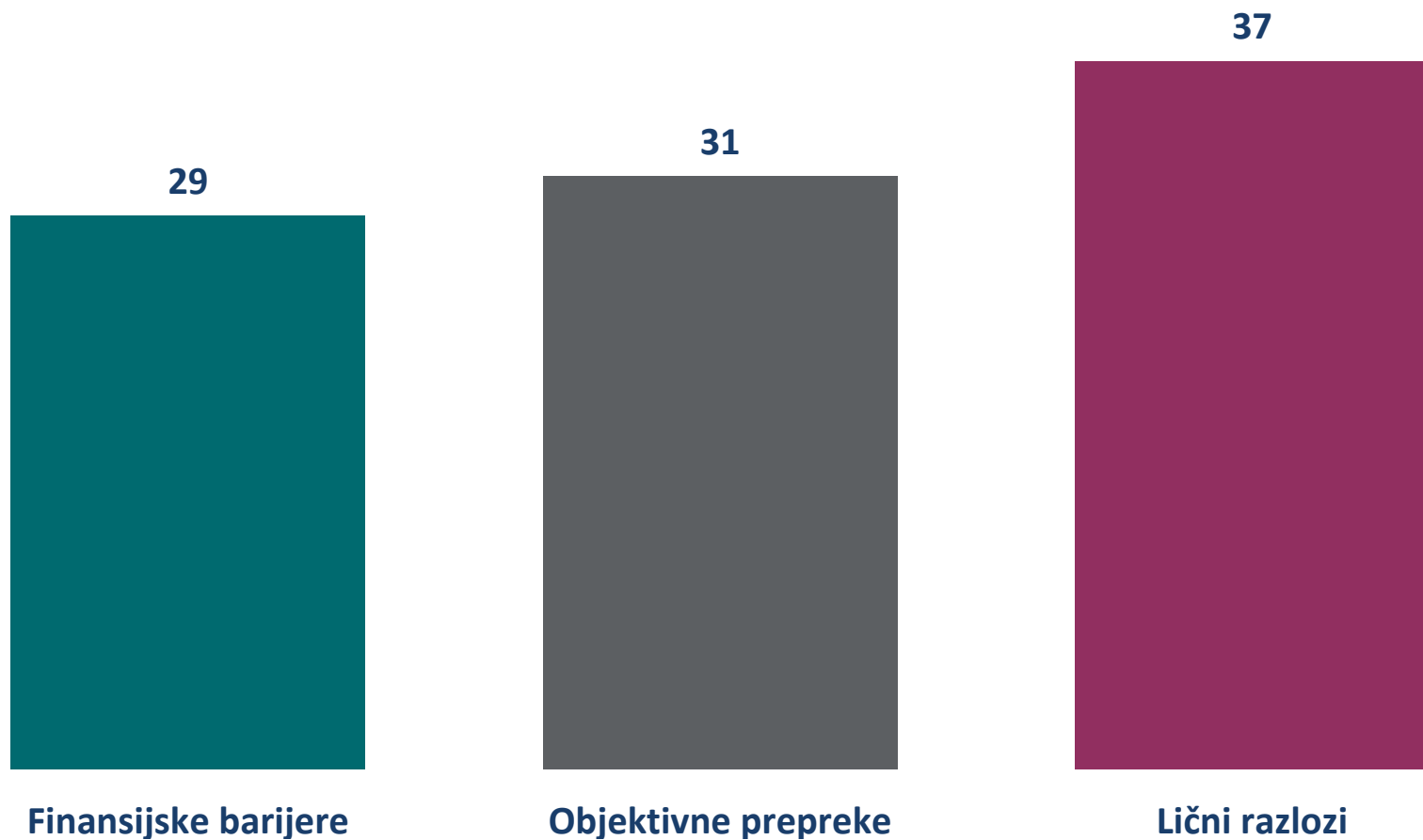

Ipak kada se pogleda samo glavni razlog zbog koga roditelji ne upisuju djecu u vrtić navodi se nedostatak novca. Sledeći po redu je to što kod kuće postoji neko ko brine o djetetu i kao treći najbitniji navodi se velika udaljenost najbližeg vrtića.

Koji su razlozi zašto Vaše dijete/djeca starosti 3 do 5 godina na treba da idu u vrtić? Šta je glavni razlog?

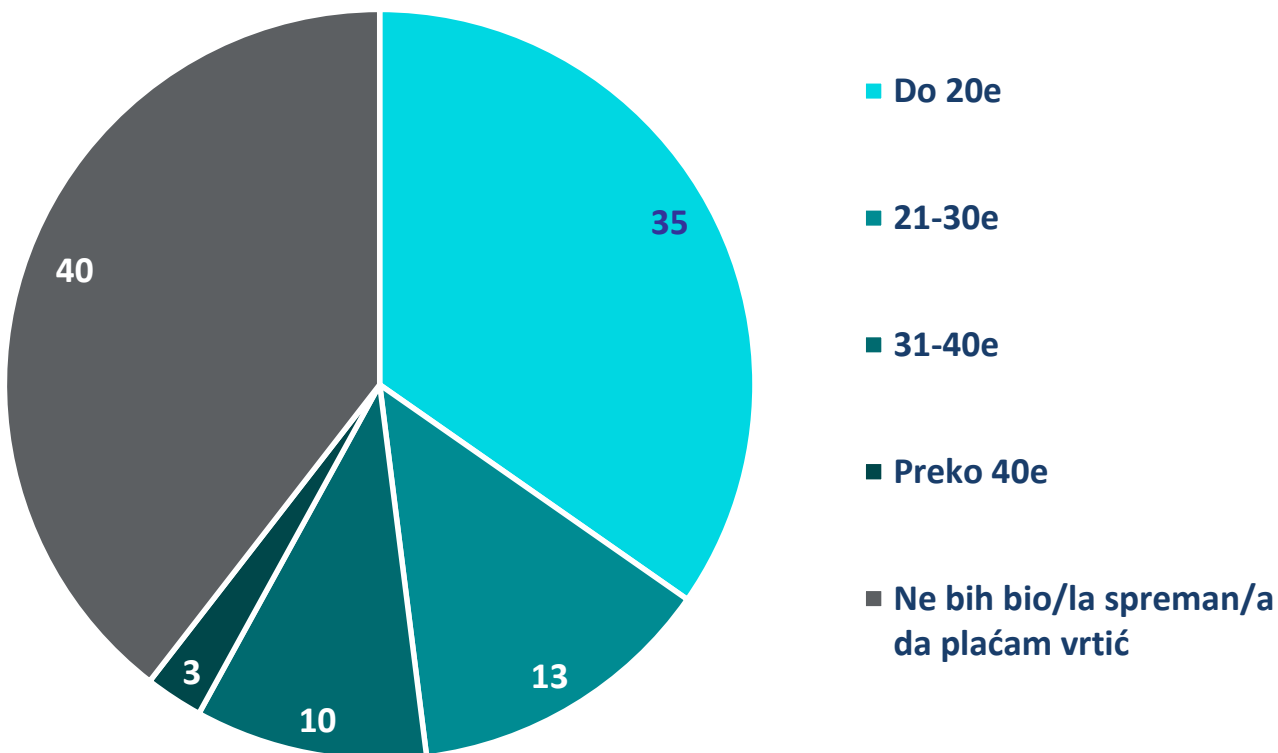

Djecu najčešće ne upisuju u vrtić zbog subjektivnih razloga (smatraju da je premalo za vrtić, da ima ko da brine o njemu i kod kuće, da je usluga u vrtiću loša, da ništa novo tamo ne mogu da nauče...) a zatim slijede objektivne prepreke (udaljenost vrtića, nedostatak prevoza, radno vrijeme...) i finansijski razlozi

Njih 40% nije spremno da izdvoji ni jednu sumu novca za vrtić, dok je njih 48% spremno da izdvoji do 30 eura. Važno je istaći da se roditelji koji nisu spremni da izdvoje ni jednu sumu novca za vrtić upravo oni sa najnižim prihodima, što govori da je finansijska barijera zaista velika.

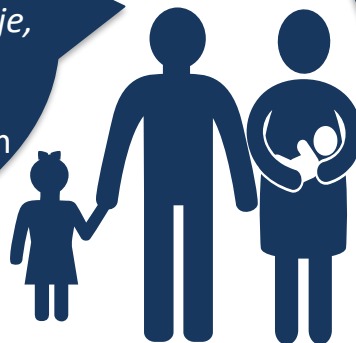
Koliku mjesečnu sumu biste bili spremni da izdvojite za plaćanje vrtića za Vaše dijete?

Ovakve stavove potvrđuju i ilustruju podaci dobijeni putem individualnih dubinskih intervjuja sa roditeljima i vapićima

„Ja sam njega prošle godine slala u vrtić, imao je dvije godine. Ja sam drugačije to zamišljala. Mislila sam kao što su rekli da će da se socijalizuje, ja to ništa nisam vidjela, možda jer je bio mali. Upale im crtani da gledaju...”

MAJKA, mjesto sa vrtićem

„Nisam zaposlena, imam vremena da ih čuvam, a dok sam bila u random odnosu muž je imao vremena pa ih je čuvao. Kod nas je 40e da se plati vrtić. Ja mislim da je prava stvar za dijete, ali kad nemate da platite, mnogo je.”

MAJKA, mjesto sa vrtićem

„Nije bitan je li besplatan vrtić. Ali dobro je to da ima prevoz. Da sam ja sigurna kao majka da mi dijete neće čekati prevoz na ulici. Tako kad bi imao siguran prevoz od kuće – vrtića to bi bilo u redu.”

MAJKA, mjesto sa vrtićem

„Ja mislim da je bolje u vrtić da bi se dijete družilo. Ali i tamo ima različito vaspitane djece. I tamo može da nauči dosta pogrešnih stvari, a u porodici ne može ako je porodica normalna.”

MAJKA, mjesto nema vrtić

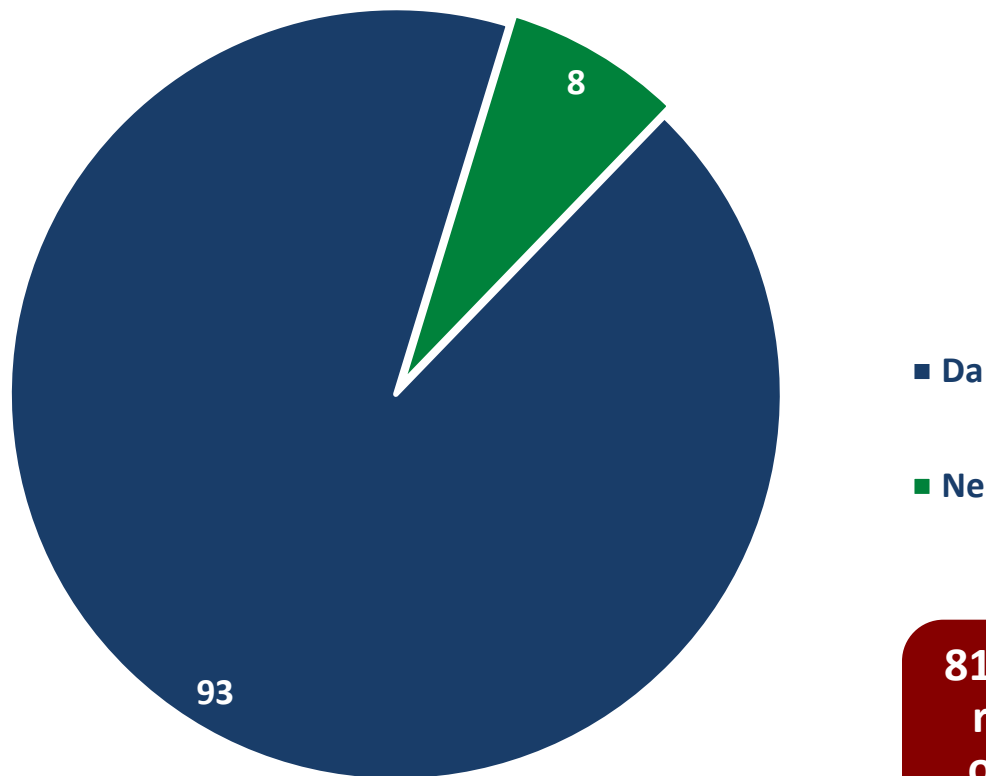
- **Velika većina roditelja čije dijete ne pohađa vrtić (80%) nikada nije slala dijete u vrtić ili jaslice, ali je 55% njih razmatralo tu opciju** – to su iznadprosječno često bili oni koji imaju najviše prihode po članu domaćinstva.
- Među onima koji su slali svoje dijete u vrtić je iznadprosječno više onih koji žive u urbanim sredinama, mjestima u kojima postoji vrtić, onih u čijim porodicama je majka zaposlena, onih koji imaju prihode po članu domaćinstva iznad 100 eura, kod kojih je neko od roditelja i sam išao u vrtić, kao i kod onih koji navode lične razloge zbog kojih njihovo dijete ne pohađa predškolsku ustanovu. Njihovo dijete je u najvećem broju slučajeva (71%) u tom trenutku imalo 3 ili 4 godine i u vrtiću je u 2/3 slučajeva ostajalo do godinu dana.
- **Više od polovine roditelja (54%) se raspitalo o uslovima pohađanja vrtića i to je činilo u samom vrtiću ili tražeći informacije od prijatelja i rođaka.** Ove informacije su najčešće tražili oni sa najvišim prihodima po članu domaćinstva, oni koji su i sami išli u vrtić, kao i oni koji navode lične razloge kao osnovu toga što njihovo dijete nije upisano u vrtić. Odluku su zajedno sa ostalim članovima porodice donijeli oni roditelji koji navode objektivne prepreke za neupisivanje djece u vrtić.
- **Odluku o upisu djeteta u jaslice ili vrtić najčešće donose roditelji.** Kada su u pitanju mogući uticaji na proces donošenja ove odluke, gotovo svi (97%) navode da nisu bili savjetovani ni od koga da ne upisuju djecu u vrtić, a veoma veliki broj njih (77%) nije bio savjetovan ni od koga ni da upiše dijete u vrtić (njih 22% je ovakav savjet dobilo od prijatelja i članova porodice).

- **Upitani za razloge zbog kojih dijete ne ide u vrtić, najveći broj roditelja (59%) čija djeca ne idu u vrtić navodi da postoji neko kod kuće ko brine o djetetu. Mnogi od njih (preko 40%) ne mogu da priušte vrtić ili im je on daleko i ne mogu da obezbijede transport do njega.** Razlozi za to što svoju djecu ne upisuju u vrtić gotovo uopšte nisu vezani za karakteristike samog vrtića kao što su radno vrijeme i popunjenost kapaciteta ili za to što djeca imaju posebne potrebe, odnosno što roditelji nemaju informacije o najbližim predškolskim ustanovama.
- **Ipak kada se pogleda samo glavni razlog zbog koga roditelji ne upisuju djecu u vrtić navodi se nedostatak novca (31% roditelja). Sledeći po redu je to što kod kuće postoji neko ko brine o djetetu (21%) i kao treći najbitniji navodi se velika udaljenost najbližeg vrtića (16%).**
- **Finansijske razloge koje roditelji navode ilustruje i činjenica da njih 40% nije spremno da na mjesečnom nivou izdvoji ni jednu sumu novca za vrtić, dok je 48% roditelja spremno da izdvoji do 30 eura.** Važno je istaći da se roditelji koji nisu spremni da izdvoje ni jednu sumu novca za vrtić upravo oni sa najnižim prihodima, što govori da je finansijska barijera zaista velika.

**SPREMNOST ZA
POHAĐANJE
BESPLATNOG 3-
SATNOG
PREDŠKOLSKOG
PROGRAMA**

Preko 90% roditelja djece koja ne idu u vrtić su spremna da upišu dijete u besplatni tročasovni predškolski program

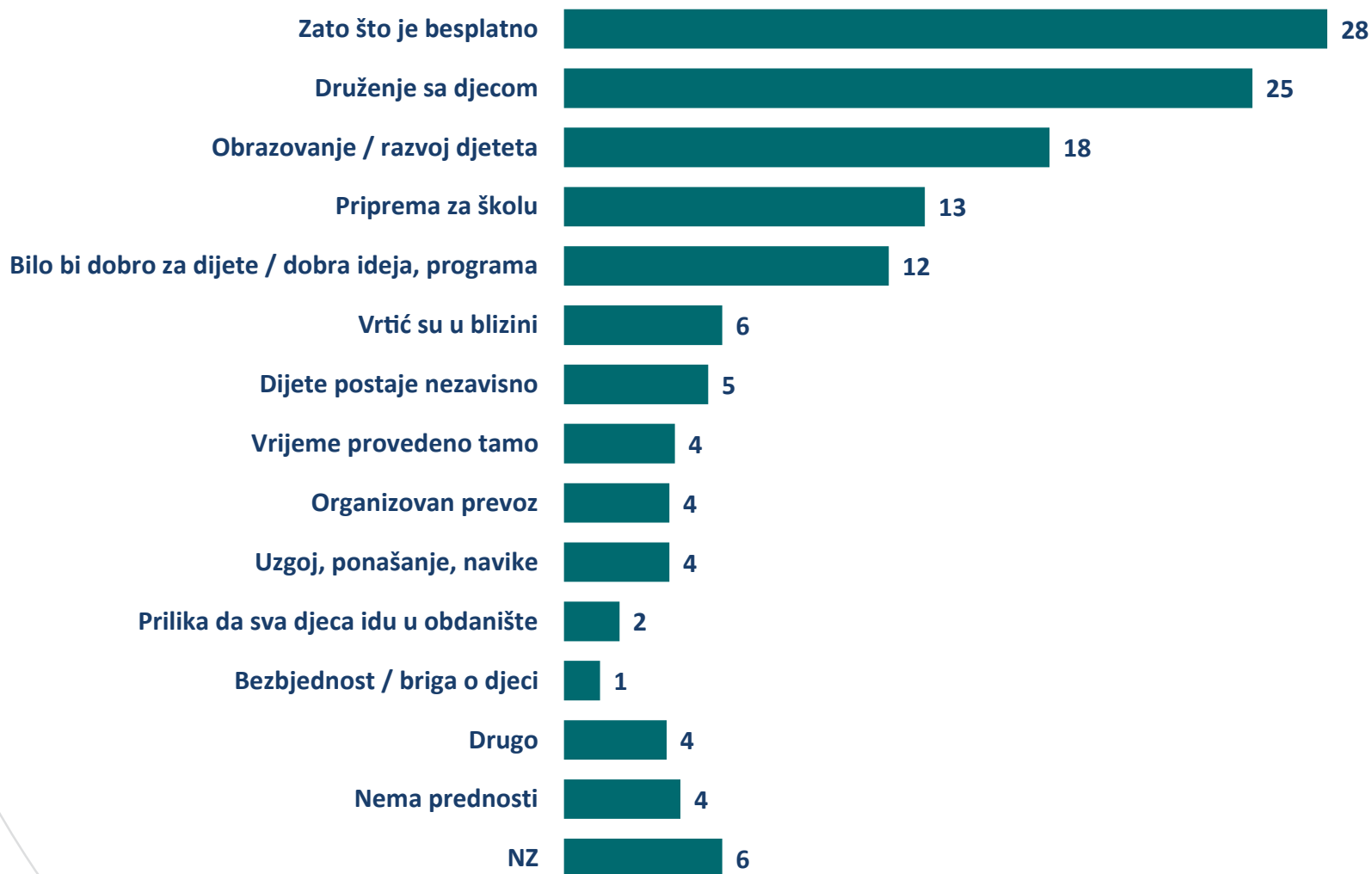
Trenutno se razmišlja o uvođenju besplatnog tročasovnog predškolskog programa za svu djecu uzrasta 3-5 godina u predškolskim ustanovama u Crnoj Gori kako bi se djeci omogućilo da borave sa svojim vršnjacima i učestvuju u raznim obrazovnim i razvojnim aktivnostima koje su prilagođene njihovom uzrastu. Zamislite da ovakav program postoji u Vašoj blizini – da li biste bili spremni da date svoje dijete da pohađa ovaj program?

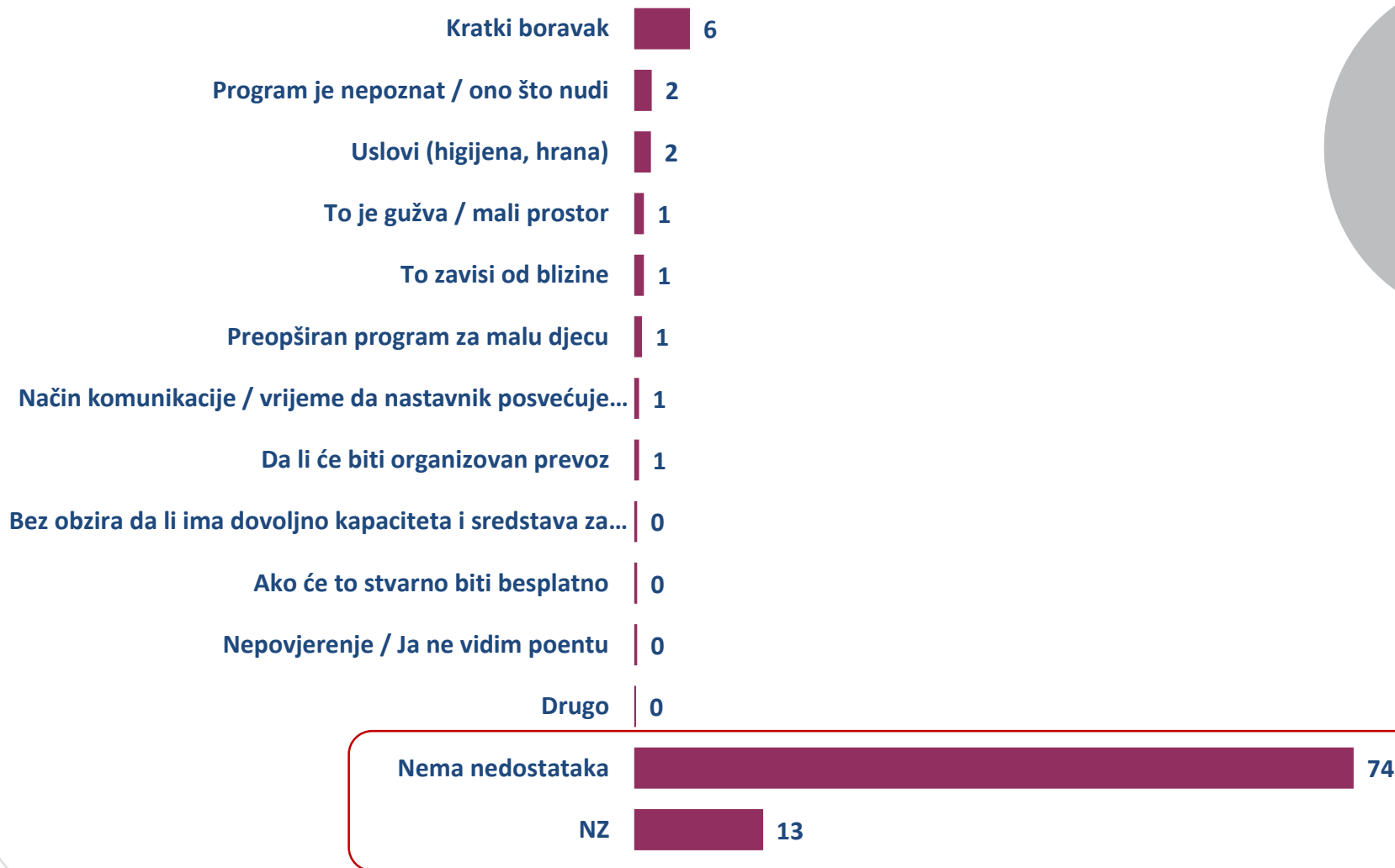
81% roditelja misli da nema nikakvih razloga da njihovo dijete ne uđe u ovakav program ili makar ne znaju koje razloge bi naveli

Kao najveće prednosti ovog programa se navode to što bi bio besplatan, to što bi omogućio da se njihova djeca druže sa ostalom djecom, kao i to što bi omogućio razvoj djece i njihovu pripremu za školu. Velika većina roditelja ne nalazi zamjerke ovakvom programu

Šta Vam se čini kao prednost ovakvih interaktivnih servisa?

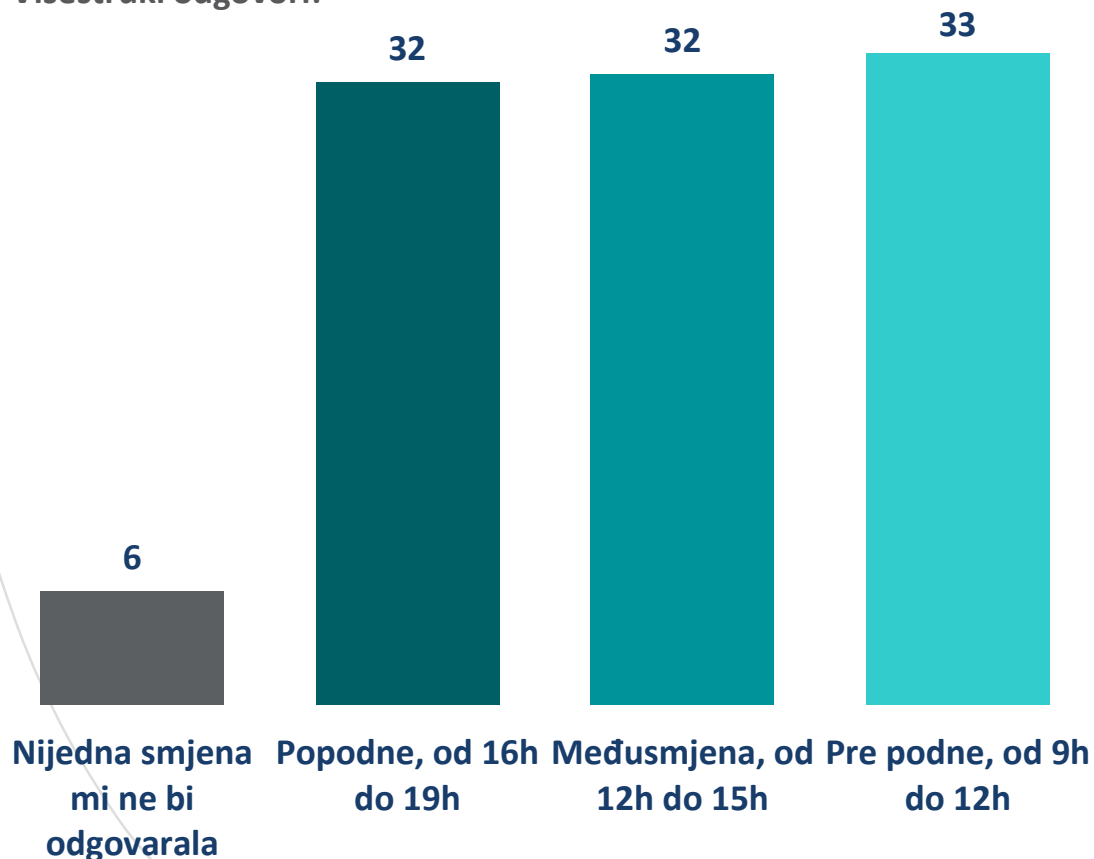
A šta bi bila mana ovakvih servisa?

Sve smjene bi odgovarale gotovo podjednakom broju roditelja. Gotovo 2/3 roditelja bi mogli da pošalju dijete u popodnevnu smenu.

Koje smjene bi vam odgovarale: prije podne od 9 do 12h, međusmjena od 12h do 15h ili popodnevna od 16h do 19h?

Višestruki odgovori:

63% roditelja* bi bilo u mogućnosti da pošalje dijete u ovakav program ukoliko bi se on održavao popodne, nakon 16 časova

*Jedan odgovor

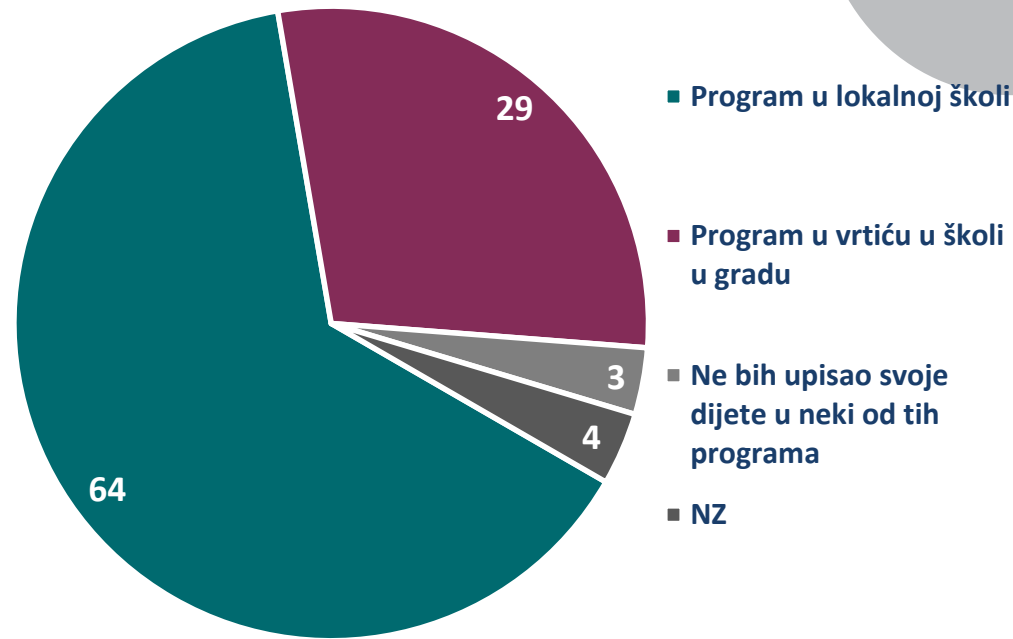
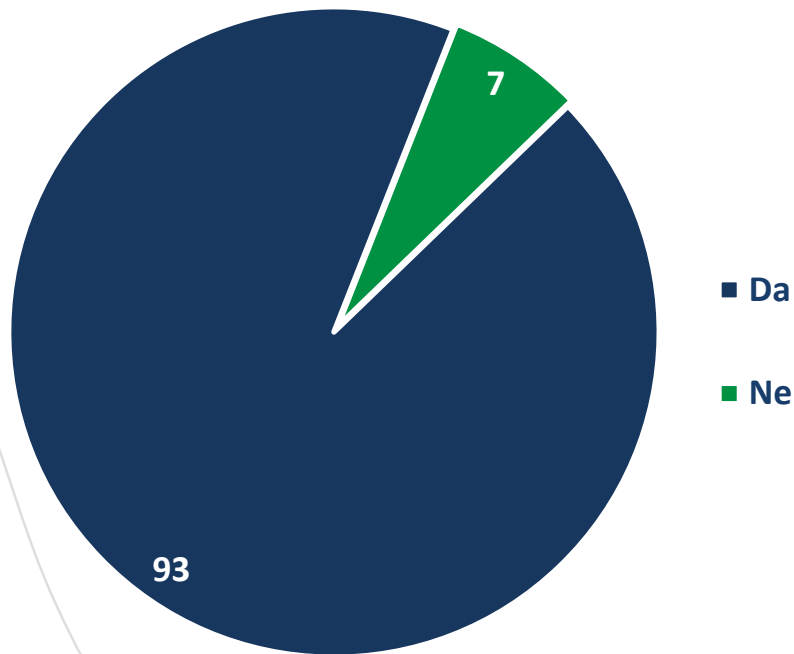
- **Roditelji djece koja ne idu u vrtić su spremni da upišu dijete u besplatni tročasovni predškolski program (93%).**
- **Kao najveće prednosti ovog programa se navode to što bi bio besplatan (28%), to što bi omogućio da se njihova djeca druže sa ostalom djecom (25%), kao i to što bi omogućio razvoj djece (18%) i njihovu pripremu za školu (13%).**
- **Velika većina roditelja ne nalazi zamjerke ovakvom programu (81%)**
- **Sve smjene bi odgovarale gotovo podjednakom broju roditelja.** Jutarnja smjena bi češće od prosjeka odgovarala onima koji žive u ruralnim područjima i onima u čijem naselju nema vrtića.
- **Gotovo 2/3 roditelja (63%) bi mogli da pošalju dijete u popodnevnu smjenu od 16h.** I to bi značajno češće od prosjeka bili oni koji su se raspitivali za uslove pod kojima se upisuje u vrtić.

Oni koji žive u
naseljima bez vrtića:
**SPREMNOST ZA
PHIVATANJE
ALTERNATIVNIH
PROGRAMA**

Oni roditelji koji nemaju vrtić u blizini doma bi pristali na program koji bi imao organizovani prevoz do vrtića i nazad (93%), s time što bi 2/3 njih preferiralo da se taj program održava u nekim lokalnim prostorijama (npr. školi).

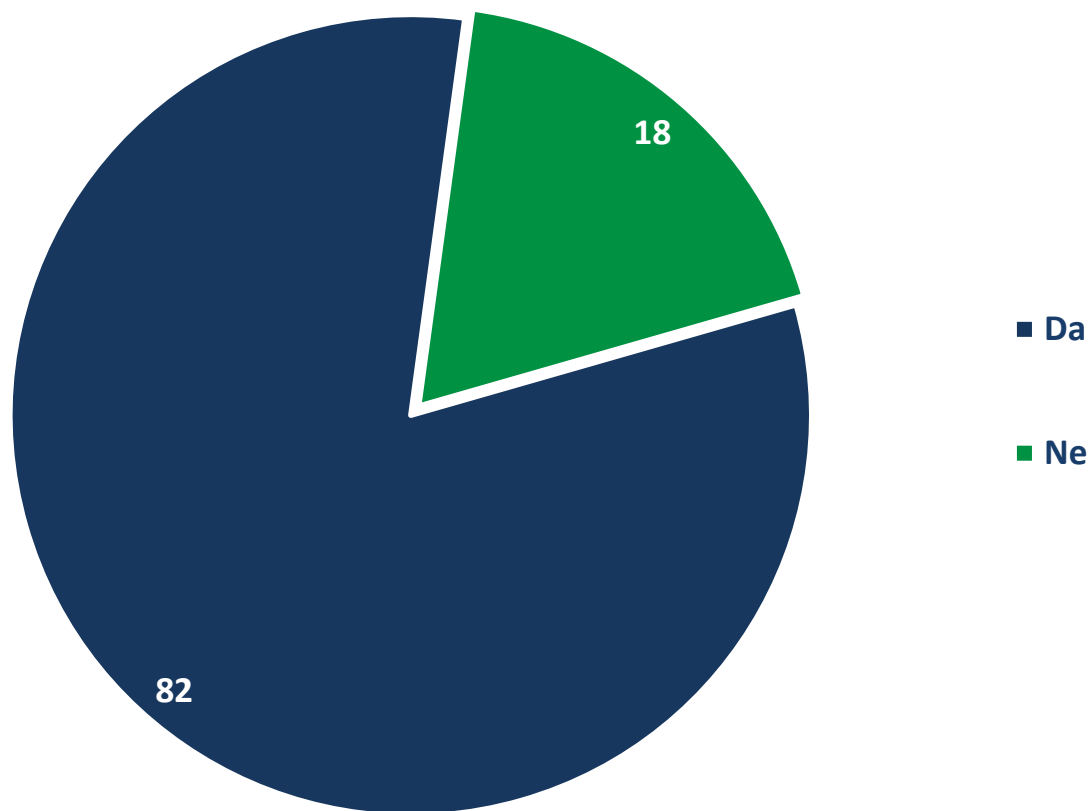
Ukoliko bi Vam bio dostupan organizovan prevoz djece do vrtića – da autobus pokupi djecu i odveze ih u vrtić na 3 sata i posle ih vrati kući da li biste tada upisali dijete u vrtić i koristili tu uslugu?

Ako bi mogao da bira između tri sata – programa u lokalnoj školi u blizini u vašoj opštini ili isti program u gradu sa organizovanim prevozom do vrtića i nazad, šta bi ste izabrali?

Pokretni vrtići bi takođe bili prihvatljivo rješenje većini roditelja (82%) koji žive u mjestima koja nemaju vrtić

Ukoliko bi postojala mogućnost da se naprave pokretni vrtići – velika, kvalitetna vozila opremljena igračkama i sredstvima za djecu kao u svakom vrtiću koja bi preuzimala djecu od kuće ili iz lokalnog parka/poljane na 3h i vraćala ih poslije nazad kući, da li biste koristili ovaj program?

Svoje dijete bi u ovakav program upisali prije svega zbog socijalizacije sa drugom djecom, zato što bi to djeci bilo zanimljivo i zbog dječijeg razvoja

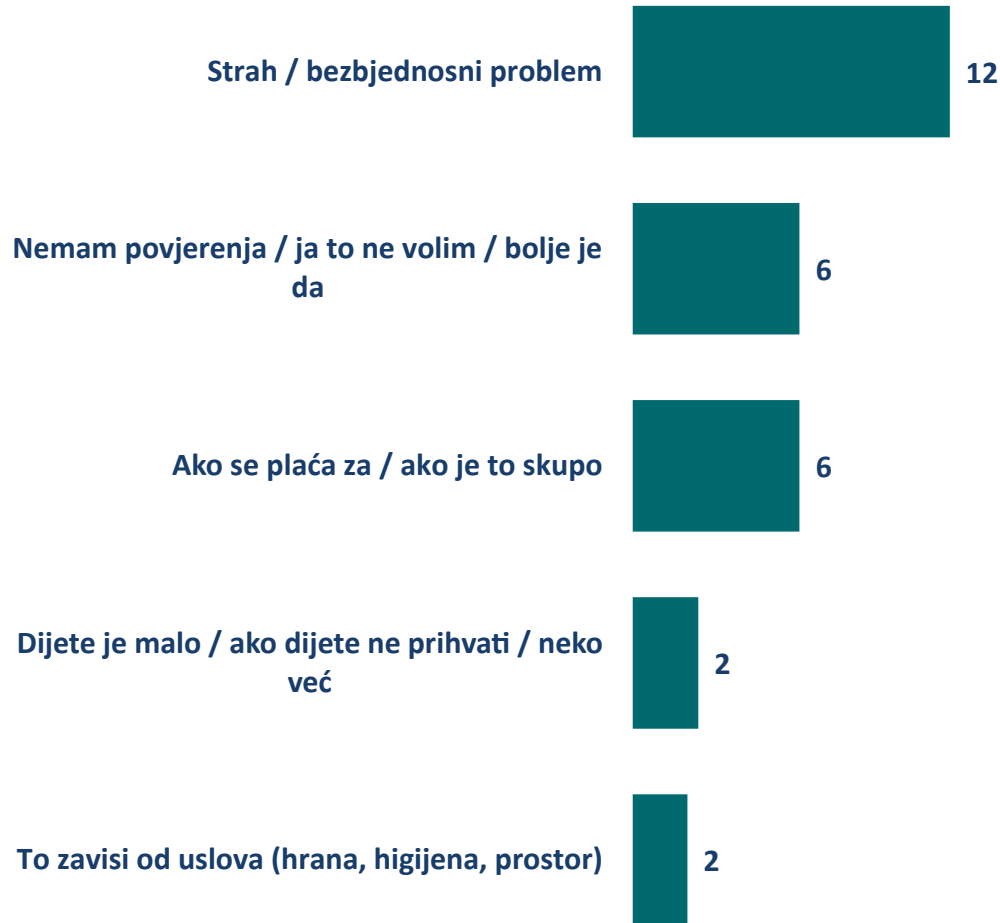
Zašto biste dali svoje dijete u ovaj program?

Višestruki odgovori

Najčešće nemaju jasno artikulisan razlog zbog kog ne bi upisali svoje dijete u ovakav program. Najčešće navođen konkretan razlog je strah zbog sigurnosti djeteta.

Zašto ne biste upisali dijete u taj program?

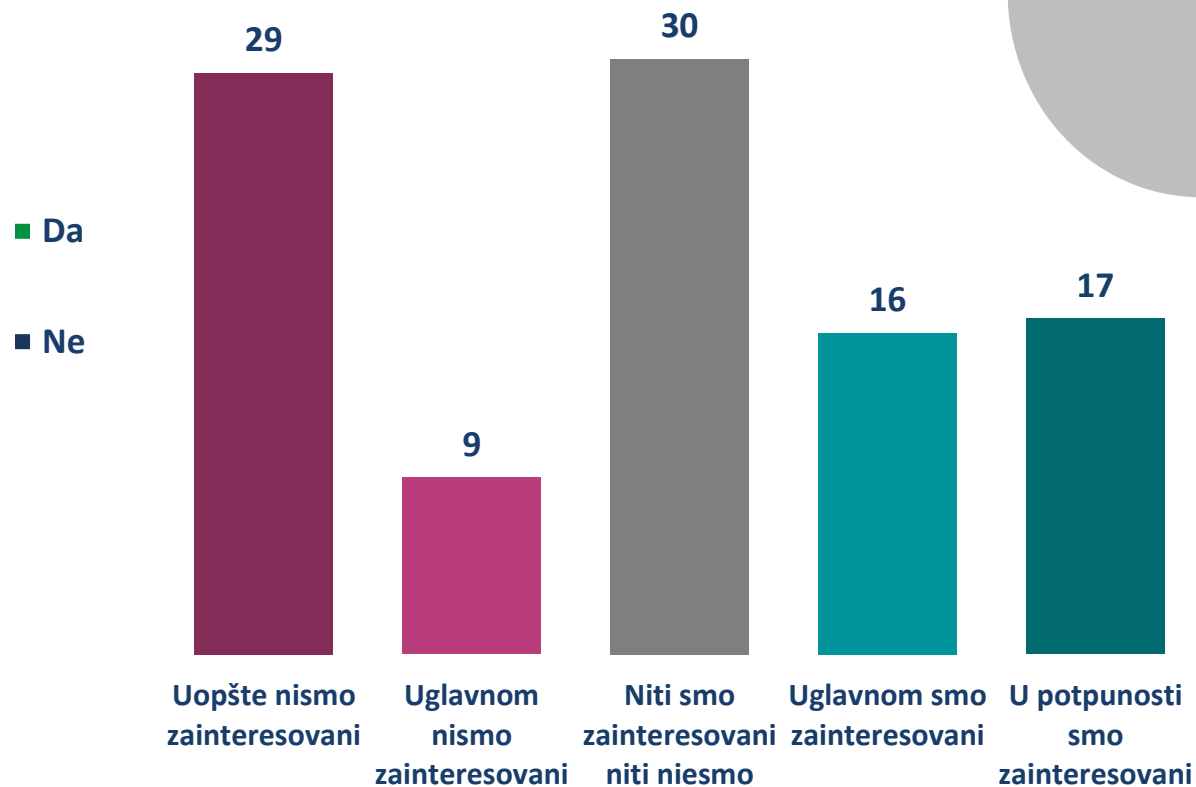
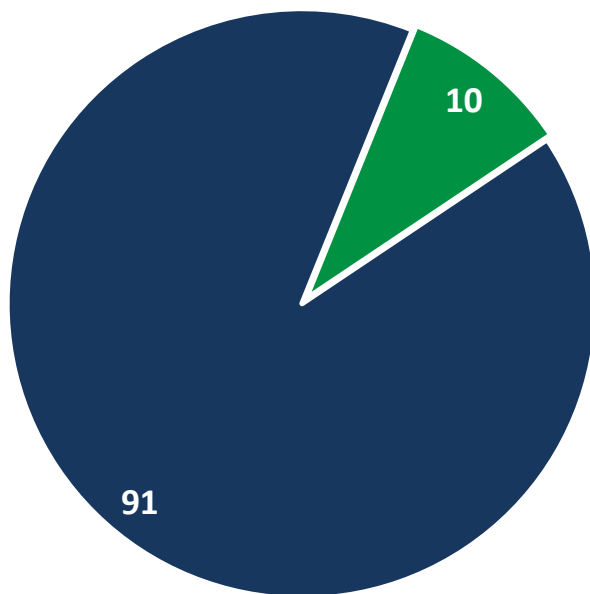

Višestruki odgovori

Većina roditelja koji u blizini nemaju vrtić nije čula za interaktivne servise i mišljenja su podijeljena kada je u pitanju interesovanje za ovakvu vrstu programa

Da li ste čuli za interaktivne servise koji obuhvataju dolazak vaspitača jednom nedjeljno u lokalnu školu/mjesnu zajednicu i rade sa djecom, u kombinaciji sa posjetama porodicama?

Šta mislite o uvođenju takve mogućnosti, da li biste bili zainteresovani da se vaše dijete uključi?

Šta Vam se čini kao prednost ovakvih interaktivnih servisa?

A šta bi bila mana ovakvih servisa?

Ništa mi se nije dopalo 52

NZ 8

Ništa 25

NZ 30

Oni koji žive u naseljima bez vrtića: SPREMNOST ZA PRIHVATANJE ALTERNATIVNIH PROGRAMA

- Oni roditelji koji nemaju vrtić u blizini doma bi pristali na program koji bi imao organizovani prevoz do vrtića i nazad (93%). Oko 2/3 roditelja (64%) bi preferiralo da se taj program održava u lokalnoj školi, dok bi 29% njih više voljelo da se održava u najbližem gradu i u ovu grupu češće od prosjeka spadaju oni koji su se već raspitivali o uslovima za upis u vrtić kao i oni čija su djeca već pohađala vrtić ili jaslice.
- Pokretni vrtići bi takođe bili prihvatljivo rješenje većini roditelja koji žive u mjestima koja nemaju vrtić (82%).
- Većina roditelja koji u blizini nemaju vrtić (91%) nije čula za interaktivne servise koji obuhvataju jednonedjeljni dolazak vaspitača u lokalnu zajednicu i rad sa djecom. Interesovanje za ovakvu vrstu programa je podijeljeno i najbolje ga ilustruje činjenica da veliki broj onih roditelja ne vidi ni prednosti ni mane ovakvog projekta ili makar ne zna da ih navede.

ZAKLJUČCI

Roditelji posjeduju relativno malo informacija o vrtićima, a među njima su najslabije informisani siromašniji roditelji iz seoskih područja kojima je vrtić veoma udaljen:

→ Skoro svaki treći roditelj **ne zna koliko djeca ostaju u vrtiću** (30%) kao ni da li vrtići **imaju programe** po kojima rade (29%).

→ Manje od polovine roditelja je zaista i **bilo u vrtiću da se raspita** o njihovom radu i uslovima za upis djeteta (42%).

→ 70% roditelja se **informiše putem ličnog kontakta** sa drugim roditeljima.

→ Među neinformisanim roditeljima postoji **najviše barijera za prihvatanje tročasovnog pripremnog programa** čak i kada se otklone finansijske prepreke – kada je on besplatan, i dalje više od pola roditelja odbija da upiše dijete.

→ **Informisanje je nužan preduslov za promjenu stavova:** kampanja bi trebalo da **pruži roditeljima informacije** o vrtićima, kao priliku da se sa radom vrtića upoznaju u **direktnom kontaktu sa vrtićima** i zaposlenima u njima, sa posebnim osvrtom na najugroženiju grupu roditelja.

Iako su stavovi o vrtićima pretežno pozitivni, osim objektivnih prepreka, javljaju se i izvjesne subjektivne (psihološke)

Većina roditelja uviđa prednosti vrtića koje prevazilaze samo čuvanje djeteta i druženje.

Najčešći objektivni razlozi koje roditelji navode su udaljenost, odnosno, nemogućnost prevoza i finansijski razlozi.

→ Ipak, u prosjeku, svaki četvrti roditelj smatra da će **dijete u vrtiću biti više bolesno nego zdravo, da je roditelj jako vezan za malo dijete, te da će od strane ukućana dobiti bolji tretman.**

→ Roditelji koji su se raspitali za uslove u vrtiću i upis djeteta u vrtić su **značajno više svjesni o različitim vrstama prednosti (izuzev druženja i čuvanja) u odnosu na roditelje koji nisu tražili informacije o vrtićima.**

→ **Značaj separacije roditelj – dete, podržavanje samostalnosti, boravak u vršnjačkoj grupi, kao i strah od razboljevanja na dječijem uzrastu su psihološke barijere na koje treba najviše obratiti pažnju.**

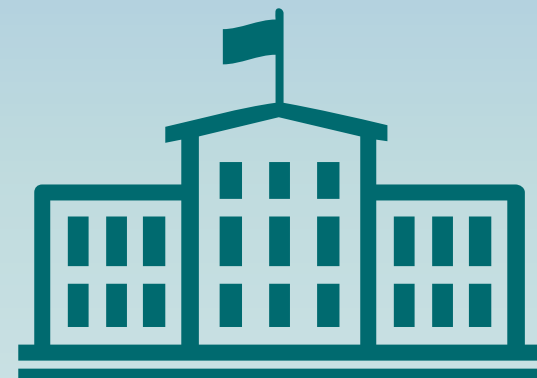

Kada je reč o objektivnim preprekama za pohađanje vrtića - lokacija osnovnih škola predstavlja potencijal...

Vrtići predstavljaju objektivno veoma udaljene objekte za roditelje i djecu iz seoskih naselja.

Činjenica da bi tročasovni pripremni problem bio besplatan ga čini prihvatljivim za veliku većinu roditelja.

- Dvije trećine roditelja do najbližeg vrtića mora da pređe barem 4 kilometra ili više.
- **Prosječna udaljenost vrtića** posmatrajući seoska naselja na sjeveru Crne Gore iznosi 9.5 kilometara.
- **Osnovne škole su najpristupačniji objekti** za ove porodice: čak 80% njih do najbliže škole ima da pređe manje od 4 kilometra.
- **Lokacija osnovnih škola predstavlja potencijalno rješenje** za porodice u seoskim područjima kojima je udaljenost, odnosno, nepostojanje vrtića objektivna prepreka.

Hvala na pažnji!